

ДЕКАДА

РОЗВИТКУ

«МОЛОДІЖНИЙ ПРАЦІВНИК»

В УКРАЇНІ

БАЗОВИЙ ТРЕНІНГ З
«МОЛОДІЖНИЙ ПРАЦІВНИК»

ПЕРЕМОЖЕЦЬ КОНКУРСУ
КРАЩИХ ПРАКТИК МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ
2019-23
ВОЛОНТЕРСТВО ТА ГРАМАТОТНОСТЬ
«ЦЕНТР ДОВГОТРОТНОГО
ТА РЕСІРАЦІЙНОГО

КАТАЛОГ
КРАЩИХ
ПРАКТИК
МОЛОДІЖНОЇ
РОБОТИ

YOUTH WORKER
МОЛОДІЖНИЙ ПРАЦІВНИК

Альманах до 10-річчя програми
«Молодіжний працівник» в Україні (2014–2024)

ДЕКАДА РОЗВИТКУ:

«Молодіжний працівник» в Україні

Альманах до 10-річчя програми
«Молодіжний працівник» в Україні (2014–2024)

Авторська група:

Авторки та упорядниці — Маргарита Лубкова, Софія Пишнева

Редагування — Марія Литвин

Дизайн — Тетяна Домненко

Цей Альманах створений спільнотою молодіжних працівниць та працівників та партнерів програми «Молодіжний працівник». Як системний державний продукт вона з'явилася завдяки небаайдужості, відданості та державницькому підходу багатьох ЛЮДЕЙ, з метою розвитку України та української молоді. Альманах не є аналітичною збіркою, натомість показує історію трансформації молодіжної роботи в Україні, через цінності та ціннісні підходи її спільнотворців — людей, які повірили і вірять у молодь України. Базується на спілкуванні з молодіжними працівниками та працівницями, акторами молодіжної політики України.

До інтерв'ю та спілкування про програму «Молодіжний працівник» долучилися: Беляєва Ірина, Білінська Христина, Блажевська Євгенія, Боднар Ірина, Боднар Юлія, Вільчинська Оксана, Донець Андрій, Касьянова Аліна, Кіндрат Людмила, Косенко Оксана, Кравченко Олеся, Купрій Володимир, Любомудрова Лілія, Мальченко Оксана, Москаленко Лариса, Мукосеєва Леся, Олексійчук Світлана, Острікова Анна, Ощербська Софія, Паламарчук Євген, Попатенко Марина, Профазі Віра, Рудницька Наталія, Сіпів Віктор, Сіра Оксана, Сірий Олександр, Скальська Галина, Тимченко Анжела, Урсу Олена, Усик Віра, Черних Олена, Чигир Наталія, Шелест Ольга, Шмалько Кароліна, Юзич Юрій, Ярема Олександр, Яцук Владислав.

Альманах підготовлено в межах впровадження програми «Молодіжний працівник», що реалізується Міністерством молоді та спорту України, ДУ «Всеукраїнський молодіжний центр» за сприяння Програми розвитку ООН в Україні та фінансування Уряду Данії.

Декада розвитку: «Молодіжний працівник» в Україні.
Альманах до 10-річчя програми «Молодіжний працівник» в Україні (2014–2024), Київ, 2024. 56 с.

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам чи упорядникам видання та не обов'язково відображають погляди Міністерства закордонних справ Данії, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй чи інших агентств ООН.

ЗМІСТ

Вступ	07
Що таке програма «Молодіжний працівник»?	09
Історія програми «Молодіжний працівник»	11
• 2014–2015: Передумови створення та запуск програми	14
• 2016–2017: Локалізація програми	19
• 2018–2019: Розвиток спеціалізованих тренінгів	23
• 2020–2021: Перехід в онлайн	27
• 2022–2024: Виклики повномасштабного вторгнення та розбудова професійної спільноти	30
У чому полягає успіх програми?	35
Виклики	40
Zoom out: міжнародний досвід програми	42
• Роль міжнародних ознайомчих візитів	42
• Роль міжнародних партнерів та їхньої підтримки	43
Перспективи розвитку програми	47
Подяка	49
Додатки	50

2024 рік – десятиріччя програми «Молодіжний працівник».

2014 рік – старт реалізації програми «Молодіжний працівник»: розроблення концепції програми, апробація тренінгових програм, підготовка команди тренерів.

2018, 2021, 2023 роки – введення в правове поле, закріплення на законодавчому рівні констант молодіжної сфери: «молодіжний працівник», «молодіжна робота», «фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)».

Програма «Молодіжний працівник» стала однією і єдиною державною програмою неформальної освіти для представників інститутів громадянського суспільства, які працюють з молоддю, державних службовців, відповідальних за реалізацію молодіжної політики на всеукраїнському, місцевому, регіональному рівнях, а також для інших осіб, залучених до роботи з молоддю.

В умовах повномасштабного вторгнення Росії на територію України, негативні виклики внесли корективи в життя кожного молодого українця. Сьогодні молодь відчуває пряму руйнівну силу війни на звичайне мирне життя. Одним із найважливіших завдань Міністерства є збереження та посилення кадрового потенціалу сфери молодіжної політики.

Виклик підготовки фахівців у сфері молодіжної політики в нових реаліях став основним завданням програми «Молодіжний працівник», яка останнім часом змінила орієнтири у підготовці молодіжних працівників, зосередившись на розвитку спроможності та незламності молоді. Сьогодні вона активно бореться за незалежність країни та бере участь у заходах, спрямованих на змістовний діалог для подолання тих викликів, з якими щодня стикається українська молодь в умовах воєнного стану.

Без молодіжного працівника і молодіжної роботи важко уявити сферу молодіжної політики, оскільки саме їхня діяльність є індикатором її доказовості та активної участі молоді у відновленні країни.

Міністерство молоді та спорту України спільно з ДУ «Всеукраїнський молодіжний центр» та міжнародними партнерами докладає максимальних зусиль для підтримки української молоді та створення умов для її активної залученості до відбудови держави, оскільки саме молодіжна робота молодіжних працівників відповідає викликам, пошукам нових підходів та рішень у роботі з молоддю, сприяє обміну досвідом та практиками роботи.

Команда Міністерства молоді та спорту України

Цьогоріч виповнюється 10 років з часу створення програми «Молодіжний працівник». Цей доволі значний термін свідчить про те, що вона за ці роки суттєво легітимізувалася, показавши свою важливість, життєздатність та ефективність. Про те, як ця Програма пройшла шлях від ініціативи до державної програми неформальної освіти національного рівня, ви зможете дізнатися у представленому альманасу. Безумовно, це стало можливим, у першу чергу, завдяки наполегливості й відданості людей, які вірили у необхідність такої справи. Тому за ці 10 років плідної роботи вдалося сформувати когорту молодіжних працівників, що впливає на формування та реалізацію молодіжної політики на всіх її рівнях. Таким чином молодіжні працівники допомагають молоді долучатися до багатьох суспільних процесів державотворення, що в свою чергу сприяє механізму забезпечення національної стійкості.

Всеукраїнський молодіжний центр став адміністратором цієї Програми саме в період великих суспільних викликів, спричинених повномасштабним вторгненням Росії в Україну. Ми усвідомлюємо велику відповідальність не лише за збереження досягнутих позицій, а й за подальший розвиток. Тому, разом з партнерами, будемо й надалі докладати максимум зусиль, щоб і під час викликів затяжної війни ця Програма відповідала на потреби молодіжної сфери, допомагала молоді долучатися до відновлення України у цих складних умовах.

***З повагою,
Олександр Сірий,
директор ДУ «Всеукраїнський молодіжний центр»***

ВСТУП

Цьогоріч програма «Молодіжний працівник» відзначає десятиліття!

Ця ініціатива об'єднала у професійну спільноту тисячі людей, лідерів громад, тренерів та представників державних установ, які спільно працюють над створенням найкращих можливостей для молоді в Україні.

«Ця програма важлива, оскільки запроваджує новий підхід до роботи з молоддю. Якщо подивитися на попередні роки, то молодіжна діяльність часто зводилася до розважальних заходів, таких як концерти і фестивалі. З появою молодіжних працівників і працівниць вона почала об'єднувати молодь для досягнення різних цілей, часто соціальних чи економічних, а також сприяла активному залученню її у громади. Це зовсім інший підхід, який включає навчання, партнерство та відповідальність», — наголошує Олександр Ярема, Державний секретар Кабінету Міністрів України.

Від ідейних натхненників до тренерів та авторів спеціалізованих тренінгів, від засновників до теперішніх адміністраторів програми — кожен розділ альманаху наповнений теплими спогадами, влучними ремарками та енергією спільноти випускників. Можливо, ви зустрінете багато незнайомих для вас імен, можливо, когось із дійових осіб ви впізнаєте. Ми зібрали живі спогади про цю яскраву програму і поєднали їх зі статистикою та фактами з юридичних документів.

Програма «Молодіжний працівник» створює нові можливості не лише для самих молодіжних працівників, а й для молодих людей, які можуть знайти можливості розвитку, зокрема через молодіжні організації.

У цьому альманаху ми спробуємо позначити головні віхи динамічного розвитку програми, а також розповімо про те, яку роль у цьому відіграла синергія держави та громадянського суспільства. Ви дізнаєтесь про етапи розвитку програми, від її перших кроків до національного визнання. Альманах ілюструє, як вона адаптувалася до викликів часу і продовжує задовольняти потреби молодих і трошки старших людей.

Ми зануримось у десятирічну історію проекту, ознайомимося зі спогадами людей, які доклали свій час та енергію, щоб ця програма була сталим та надійним інструментом молодіжної політики. Через історію розвитку програми ми будемо спостерігати, як змінювалися взаємовідносини у трикутнику «Держава — Молодіжні працівники — Молоді люди».

Віriamo, що цей альманах надихне вас на нові звершення в молодіжному секторі, а також роз'яснить, чому ця програма є унікальним продуктом та сервісом в Україні. Отож запрошуємо у цікаву подорож найяскравішими моментами десятиріччя розвитку програми. Многая літа!

«Поки в країні існує молодь і хоча б одна організація або група людей буде зацікавлена у розвитку молоді, потреба в молодіжних працівниках залишатиметься завжди».

Анна Острікова, експертка з молодіжної політики, координаторка програми «Молодіжний працівник» (2016–2018)

Що таке програма «Молодіжний працівник»?

«Молодіжний працівник» — це державна програма з неформальної освіти, що сприяє підвищенню кваліфікації фахівців у сфері молодіжної політики та розвитку компетенцій для підтримки й залучення молоді. Вона об'єднує комплекс навчальних курсів і тренінгів, розроблених для державних службовців та представників громадського сектора, які працюють з молоддю.

Програма має три рівні: базові, спеціалізовані тренінги й тренінги для тренерів (ToT). Базовий рівень забезпечує основними знаннями про роботу з молоддю, спеціалізовані тренінги включають такі курси, як «Життєстійкість молоді в умовах криз», «Цифрові інструменти», «Залучення волонтерів» та інші (Додаток 2). ToT формує нових тренерів для подальшого розвитку молодіжної роботи на національному рівні.

Етапи реалізації програми*

I етап — Базовий

Короткостроковий навчальний курс, за результатами якого передбачено формування в його учасників основних теоретичних понять і практичних знань щодо роботи з молоддю.

II етап — Спеціалізований

Короткостроковий навчальний курс, за результатами якого передбачено формування у його учасників спеціальних умінь і навичок, необхідних у певних напрямках роботи з молоддю.

III етап — Підготовка тренерів

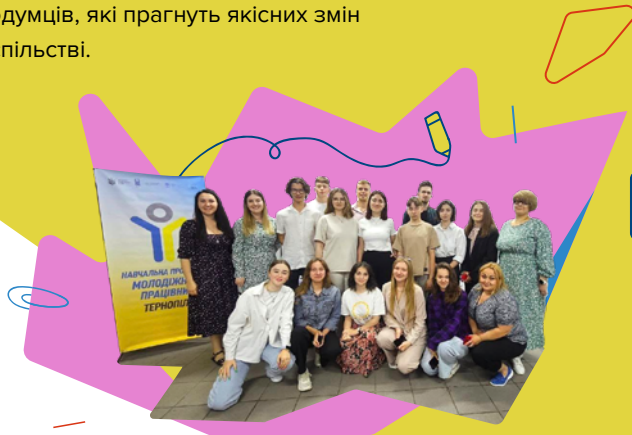
Короткостроковий навчальний курс, за результатами якого передбачено формування в учасників тренінгу методологічних і практичних знань щодо організації та проведення тренінгів базового й спеціалізованого рівнів у межах реалізації Програми.

Всеукраїнський, регіональний і місцевий рівні проведення

Всеукраїнський рівень проведення

*Відповідно до Порядку реалізації програми «Молодіжний працівник» (Наказ Мінмолодьспорту від 19.09.2018 №4334).

Завдяки програмі «Молодіжний працівник» формуються спеціалісти, здатні ефективно працювати з молоддю, розвивати її потенціал та сприяти участі в ухваленні рішень. Вона стала майданчиком для обміну досвідом, де молодіжні працівники та працівниці з різних регіонів навчаються і співпрацюють, вивчаючи найкращі національні та міжнародні практики. Це не лише про підвищення компетенцій, а й про створення спільноти однодумців, які прагнуть якісних змін у суспільстві.

Програма також акцентує на важливості співпраці між державою, місцевими органами самоврядування та громадянським суспільством. Ця взаємодія стала основою для формування ефективної молодіжної політики, яка враховує потреби різних груп молоді. Кожен новий тренінг та курс є відповіддю на актуальні запити, що дає змогу програмі залишатися сучасною, інклюзивною та необхідною для розвитку молодіжного сектора в Україні.

У 2024 році програма налічує **більше ніж 7 000 випускників та випускниць**, тобто молодіжних працівників та працівниць, які підвищили свої знання та навички у різних тематиках, і які змінюють життя своїх громад на краще. Серед них — 680 представників органів державної влади, людей, які безпосередньо формують політики країни.

[Що таке програма «Молодіжний працівник»?](#)

Але ця програма не завжди була такою масштабною.

Протягом десяти років вона постійно розширювалася та адаптувалася до потреб суспільства, віддзеркалюючи поточні виклики та запити молоді. Згадайте, в якому році Ви почали проводити молодіжну роботу? Які у Вас були для цього умови і які виклики були на Вашому шляху? В наступному розділі Ви зможете порівняти свої спогади зі спогадами людей, які були долучені до створення програми «Молодіжний працівник», та простежити суттєвий прогрес у наповненні та принципах молодіжної роботи і політики.

Програма сьогодні — це інструмент:

- ✓ для виконання Закону України «Про основні засади молодіжної політики», зокрема Розділу 5 «Молодіжна робота»;
- ✓ для виконання Національної молодіжної стратегії до 2030 року;
- ✓ для підготовки «Фахівців та фахівчинь з питань молоді (молодіжний працівник та працівниця)» відповідно до професійного стандарту, прийнятого 22 березня 2023 року;
- ✓ для виконання інших нормативно-правових актів, покликаних підвищувати рівень залучення молодих людей до участі у суспільному житті та покращувати якість молодіжної роботи;
- ✓ для впровадження європейських підходів та стандартів молодіжної роботи в Україні.

Історія програми «Молодіжний працівник»

○ 2013

Опубліковано висновки команди міжнародних оглядачів Ради Європи «Молодіжна політика в Україні»

[прочитати](#)

○ 2014

Революція Гідності

початок Антитерористичної операції на сході України

анексія Криму

1 жовтня 2014 року

- Відбувся перший базовий тренінг програми в м. Дніпро
- Програма «Молодіжний працівник» почала адмініструватися Державним інститутом сімейної та молодіжної політики

○ 2015

 Навчальний візит випускників першого пілоту в м. Веймар (Німеччина)

 Під час візиту молодіжної делегації України до Литовської Республіки відбулося перше обговорення проєкту «Молодіжний працівник» у Відкритому центрі молоді у Вільнюсі

10 всеукраїнських тренінгів базового рівня проведено

189 випускників та випускниць налічує програма

○ 2017

Перший Конкурс кращих практик молодіжної роботи

Перший Форум молодіжних працівників і працівниць у м. Харків

● Проведено одноденний тренінг «Молодіжна робота у громаді»

45 базових тренінгів проведено

○ 2016

Програма стала одним із пріоритетів Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 — 2020 роки

11 базових тренінгів проведено

2018

- Оpubліковано **Каталог кращих практик молодіжної роботи в Україні – 2017**

- Міністерство молоді та спорту України затвердило **Порядок реалізації програми «Молодіжний працівник»**

- Створено спеціалізований тренінг **«Залучення та координація волонтерів»** в межах програми «Молодіжний працівник в ОТГ»

- Розроблено спеціалізований тренінг **«Інклюзивність та відкрита молодіжна робота в молодіжних центрах»** (Львів)

- Відбулись **Другий Форум молодіжних працівників і працівниць** у м. Дніпро та конкурс **«Кращі практики молодіжної роботи в Україні – 2018»**

- Відбувся тренінг для тренерів курсу **«Громадянська освіта для молодіжних працівників»**

43 базові тренінги проведено

2019

Організовано **Третій Форум молодіжних працівників і працівниць** у м. Луцьк та конкурс **«Кращі практики молодіжної роботи в Україні – 2019»**

В Уманському державному педагогічному університеті ім. Павла Тичини **запроваджено освітню магістерську програму Соціальна робота (Молодіжна робота)**

Затверджено умови оплати праці для працівників молодіжних центрів

Проведено спеціалізований тренінг **«Формування здорового способу життя молоді»** у м. Харків

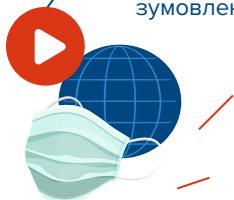

Проведено спеціалізований тренінг **«Діджиталізація в молодіжній роботі»** в с. Карапиші Київської області

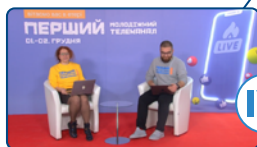
52 базові тренінги проведено

2020

- Адаптація програми під онлайн формат, зумовлена пандемією COVID-19

- Організовано конкурс кращих практик молодіжної роботи в Україні – 2020 та **Четвертий Форум молодіжних працівників і працівниць онлайн** (Івано-Франківськ)

29 базових тренінгів проведено

ПЕРШИЙ МОЛОДІЖНИЙ ТЕЛЕНАЧАЛ

Поява Першого молодіжного каналу

2021

- Програма «Молодіжний працівник» стала одним із пріоритетів Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021 – 2025 роки

- Унормовано на законодавчому рівні поняття «молодіжний працівник» у Законі України «Про основні засади молодіжної політики».

- Проведено спеціалізований тренінг «**Інструменти публічного управління у сфері молодіжної політики**» для публічних службовців — учасників програми «Молодіжний працівник»

V

- Відбувся **П'ятий Форум молодіжних працівників і працівниць «Вихід з бульбашки»** онлайн на Першому молодіжному каналі

71

базових тренінгів проведено

2022

- Проведено спеціалізовані тренінги «**Молодіжна робота, інформована про травму**» та розроблено посібник

VI

- Відбувся **шостий Форум молодіжних працівників і працівниць «Пліч-о-пліч»** онлайн на Першому молодіжному каналі

- Програма «Молодіжний працівник» стала адмініструватися **Всеукраїнським молодіжним центром** за підтримки Міністерства молоді та спорту, а також ПРООН в Україні

14

базових тренінгів проведено

2023

VII

- Відбувся **Сьомий Форум молодіжних працівників і працівниць «Загартовані. Згуртовані»**, м. Київ

Національне агентство кваліфікацій **затвердило професійний стандарт за професією «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)»**

51

базових тренінгів проведено

2024

- Створено **освітній серіал «Інклюзивна молодіжна робота»** на порталі Дія.Освіта
- Створено **освітній серіал «Молодіжна робота: від теорії до практики»** на порталі Дія.Освіта

- НАДС затвердило Типову загальну короткострокову програму підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування «Молодіжна робота»**

54

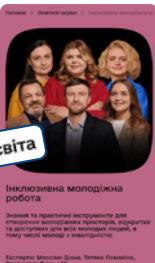
базових тренінгів проведено

Програма налічує

7046

випускників та випускниць

Освіта

2014–2015:

Передумови створення та запуск програми

2013-й став роком кардинальних змін для України та світу. Глобальні дискусії про права людини та демократію перетворювались на масові протестні акції громадянського суспільства у різних країнах від Близького Сходу до Європи. Україна також потрапила у вир переломних подій: Євромайдан, а згодом і Революція Гідності об'єднали тисячі молодих людей, які боролися за права й можливості творити майбутнє своєї країни.

Історичні зміни, що вирували на вулицях України, потребували глибоких реформ у всіх сферах, і зокрема — у молодіжній політиці. Хоча в незалежній Україні завжди існували люди, які працювали з молоддю як наставники і тренери, їхня діяльність здебільшого ґрунтувалась на особистих ініціативах, без системного підходу чи офіційного навчання. Натомість у Європейському Союзі молодіжні працівники мали підтримку урядів і міжнародних організацій, отримували професійне навчання та діяли за єдиними стандартами (проекти в рамках портфоліо молодіжної роботи Ради Європи, до прикладу, програми Youth in Action, Erasmus+). Така розбіжність підкреслювала потребу створення національної програми в Україні, яка могла б забезпечити молодіжних працівників необхідними знаннями і навичками для якісної та ціннісно-орієнтованої роботи з молодими людьми. Саме в цей переломний час, коли українська молодь прагнула змін і нових можливостей, зародилася ідея програми «Молодіжний працівник». Вона мала стати не лише платформою для навчання молодіжних фахівців, але й частиною національної молодіжної політики.

«Ще задовго до початку програми “Молодіжний працівник” ми попросили Раду Європи допомогти нам оцінити стан молодіжної політики в країні. У жовтні 2013 року команда оглядачів завершила своє дослідження, яке вони готували протягом року. Цей огляд став важливим етапом у розвитку молодіжної політики. На основі рекомендацій оглядачів, а також за ініціативи партнерів ми почали підготовку молодіжних працівників та створення молодіжних центрів», — згадує Ірина Беляєва.

2014

Перенесемось у далекий 2014 рік, у 409 кабінет тодішнього департаменту молодіжної політики Міністерства молоді та спорту України. За робочим столом сидить Ірина Беляєва (директорка департаменту молодіжної політики Мінмолоді (2014 – 2023), в руках тримаючи роздруковані аркуші А4, на яких написано жирним шрифтом: **«Європейський молодіжний працівник»**). Навпроти сидить представниця Програми розвитку ООН в Україні Віра Профазі, керівниця проекту ПРООН «Зміцнення національної спроможності для ефективного розвитку молодіжної політики та відповіді на епідемію ВІЛ/СНІДу в Україні». Вона з запалом розповідає про концепцію тренінгів, які вже існували у країнах Європейського Союзу.

Коліжанки розповідають, як напередодні, на одній із спільних зустрічей між Міністерством, ПРООН в Україні та молодіжними організаціями слово взяв Юрій Юзич, тодішній представник молодіжного крила Пласту, скаутської організації. У 2014 році він був на Майдані, ставши одним із керівників штабу самооборони на Хрещатику. Після подій Революції Гідності Юрій вирішив присвятити час та ресурси сфері молодіжної політики.

«Я намагався пояснити, що в Україні є приблизно дві тисячі людей, які так чи інакше відповідають за роботу з молоддю, включаючи працівників міністерства, обласних та районних адміністрацій, а також представників громадського сектора. Однак знань про молодіжну політику в них було обмаль. Потрібно було створити відповідну систему, щоб навчити людей».

Ідею підхопила команда ПРООН в Україні, і разом з Юрієм Юзичем вони почали напрацьовувати архітектуру програми. «Спочатку ми використовували термін “європейський молодіжний працівник”, і важливо було зосередитися на потребах молоді. Сама концепція передбачала три рівні навчання. Перший рівень був легким, з дво-триденними тренінгами на вихідних, що відображало динаміку часу», — ділиться спогадами Юрій Юзич.

І ось ця програма опиняється у кабінеті 409. До кабінету заходить Наталія Рудницька, яка на той момент міркувала, які зміни потрібно внести у державну цільову соціальну програму «Молодь України 2016 – 2020», щоб окреслити напрямки розвитку молодіжної політики на майбутні 5 років. За робочим комп'ютером Ірини відкритий посібник за результатами огляду молодіжної політики України командою з Ради Європи, ще не перекладений українською. Погляд зупиняється на [Рекомендації 23](#): «Необхідно розвивати навички ведення молодіжної роботи, що вимагає проведення навчання для молодіжних працівників та визнання цього навчання через відповідні механізми».

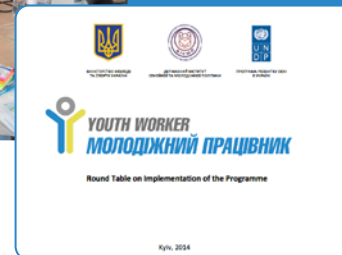
Так і відбулося народження програми — як відгук на прагнення суспільства до змін, коли співпраця між молодіжними активістами, представниками громадянського суспільства та міжнародними експертами перетворила ідею на конкретні дії. Вже за кілька тижнів вона окреслила новий напрямок розвитку молодіжної роботи в Україні, і перший тренінг був на порозі. Питання залишалось лише одне: хто адмініструватиме цю ініціативу? Вибір впав на Державний інститут сімейної та молодіжної політики. Саме ця установа візьме адміністрування програми до 2022 року включно (Інститут станом на сьогодні закрито. — Прим. ред.).

«Коли ПРООН і Міністерство молоді та спорту шукали партнера для реалізації цього проекту, Державний інститут сімейної та молодіжної політики брав участь у конкурсі на рівні з іншими учасниками, без жодних привілеїв. Однак наша перевага полягала в тому, що ми були науковою інституцією, яка займається молодіжною політикою і зможе продовжити реалізацію програми надалі. Щороку ми проводили дослідження, спостерігали за змінами і могли швидко реагувати та вносити корективи у програму», — згадує Лариса Москаленко, одна з перших координаторок програми від Державного інституту сімейної та молодіжної політики (ДІСМП).

Хто мав стати першими учасниками та учасницями цього пілотного тренінгу? Головною метою програми було надати професійні компетенції людям, які працюють із молоддю. Програма мала стати платформою для співпраці державного та громадського секторів, що на той момент було дуже незвичним форматом роботи.

«Ми хотіли, щоб молодіжний працівник міг працювати як із державним сектором, так і з громадським. Однак це було непросте завдання, і ми обговорювали, чи варто запрошувати представників громадських об'єднань та державного сектора в одну групу. Ми вирішили створювати навчальні групи за принципом 50 на 50, щоб учасники мали можливість познайомитися один з одним, дізнатися про проблеми, які існують в інших секторах, і налагодити співпрацю. Нам було важливо, щоб після повернення до своїх регіонів вони могли працювати разом», — наголошує Лариса Москаленко.

Історія програми «Молодіжний працівник»

Принцип «50 на 50»,

який застосовувався під час формування навчальних груп, передбачав рівномірне представництво обох секторів, щоб учасники могли ділитися досвідом та налагоджувати зв'язки. «Такий принцип був для нас важливий, оскільки він сповідується Радою Європи у молодіжній роботі. Це про співтворення та спільну реалізацію ініціатив між державними службовцями та представниками молодіжного середовища. Очевидно, для цього потрібні довіра, повага та розуміння одне одного. Формати тренінгів і навчання 50 на 50 надають можливість подолати бар'єри, стереотипи та упередження. Я неодноразово спостерігав ситуації, коли на початку тренінгу між державними службовцями та громадськими активістами виникали чіткі розмежування. Однак спільна робота дає змогу досягати більше, особливо у сфері молодіжної політики», — зазначає Олександр Ярема.

На етапі розробки методології програми до команди ПРООН долучається проектна менеджерка Софія Ощербська, а команду ДІСМП посилює Анна Острікова (яка очолює адміністрування програми з боку ПРООН з 2016 року).

Спільними зусиллями перший базовий тренінг програми відбувся 1 жовтня 2014 року у м. Дніпро (тоді ще Дніпропетровськ. — Прим. ред.).

Ця дата стала символічним днем народження програми.

«Зараз я почуваю себе щасливою, що вдалося хоча б започаткувати і дати старт чомусь важливому.

Нам дуже хотілося все робити правильно, справді інклюзивно. Ми виходили з того, що люди знають, що їм потрібно. Я пам'ятаю, як поїздка по країні та перебування на зустрічах різних організацій показали мені, що потрібно тільки допомогти, щоб вони самі могли

реалізувати те, що хочуть. Мені здається, ці цінності були закладені в програму. І тому вона розвивається. Вони не продиктовані зверху жодним чином. Це відбувається через те, що у людей є бажання і пристрасть», —

наголошує Віра Профазі.

Вони не продиктовані зверху жодним чином. Це відбувається через те, що у людей є бажання і пристрасть», — наголошує Віра Профазі.

Фото з першого тренінгу програми «Молодіжний працівник» із частиною учасників, тренерів, командою ПРООН в Україні. (Дніпро, 2014 рік)

На початку 2015 року команди Мінмолоді, ПРООН та ДІСМП спільно презентували [перший навчальний посібник](#) базового тренінгу програми «Молодіжний працівник». Його авторами і першими тренер(к)ами стали Олексій Мурашкевич, Катерина Савчук, Ігор Сущенко та Оксана Юрик. Одним із основних завдань при створенні цього посібника було не просто перейняти досвід інших країн, а знайти власний шлях, орієнтуючись на спільні цінності, адаптуючи міжнародні практики до українських реалій.

Робоча група не лише вивчала різні підходи, а й ретельно структурувала модулі програми, об'єднуючи їх у триденний тренінг, який пізніше отримав назву «базовий». Хоча програма мала державне фінансування, воно було обмеженим. Завдяки підтримці ПРООН та фінансуванню уряду Данії, команді вдалося забезпечити перші роки програми, покриваючи витрати на харчування та проживання учасників. Протягом перших двох років вона провела десять всеукраїнських тренінгів базового рівня, охопивши 189 учасників.

«Другий рік я б назвала роком активного розвитку програми. Достатньо активний був період, коли ти не лише працюєш в Україні, а й отримуєш досвід у інших країнах. Вважаю, що це дуже класний період, який розширив програму. Він дозволив «Молодіжному працівникові» краще зрозуміти, як влаштована молодіжна робота в інших країнах, і які круті практики можна використати у своїй діяльності. Не лише учасники отримували міжнародний досвід, а й партнери програми. Наприклад, я презентувала програму разом із Софією Ощербською в молодіжному центрі в Страсбурзі. Ми також відвідували Вільнюс, знайомилися з литовським досвідом. Це був період активного збагачення знаннями як на внутрішньому рівні, так і на міжнародному», — підсумовує Лариса Москаленко.

Перші роки програми стали для молодіжних працівників часом набирання досвіду за кордоном: участь у навчальних поїздках до країн Ради Європи відкрила перед ними нові горизонти.

Навчальний візит випускників та випускниць програми 2014 року в м.Веймар (Німеччина)

«Ми аналізували, які ініціативи впроваджували і як це робили. Це був дуже цікавий досвід. Ми прагнули ділитися знаннями, співпрацювати, організували обміни та стажування, зокрема з Естонією та Грузією. Один із важливих візитів відбувся у Веймарі в Німеччині. У цій поїздці ми відвідали молодіжні центри, зібравши групу з наших випускників пілотних базових тренінгів. Той тиждень був насичений зустрічами та участю у форумах. Це стало можливим завдяки підтримці Міністерства молоді та спорту та визнанню неформальної освіти в Євросоюзі. Ми активно обговорювали стандарти сертифікації та видачі дипломів. Це також було великим плюсом, адже у нас був партнер — інститут, який міг видавати дипломи», — розповідає Софія Ощербська.

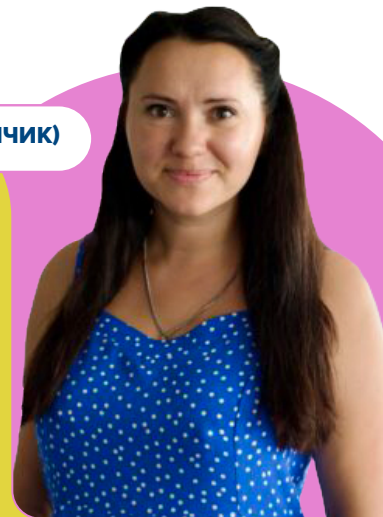
Історія програми «Молодіжний працівник»

Головні успіхи 2014–2015:

- Створення методології та випуск **навчального посібника для тренерів у сфері підготовки молодіжних працівників** (О. Мурашкевич, І. Сущенко, К. Савчук, О. Юрик).
- Проведення пілотних трьох базових тренінгів (Дніпро, Львів, Хмельницький).
- Міжнародні поїздки, навчальні візити, презентації програми «Молодіжний працівник» у Німеччині, Литві, Франції.
- Програма «Молодіжний працівник» почала адмініструватися Державним інститутом сімейної та молодіжної політики.

“ ОКСАНА ВІЛЬЧИНЬСКА (САЛІВОНЧИК)

Тренерка програми «Молодіжний працівник» з 2015 року розповідає, що знайомство з програмою стало для неї важливим кроком у професійному зростанні. Перший тренінг, який вона провела, дав старт активній тренерській діяльності, зокрема і в навчанні нових тренерів. Оксана вважає, що програма є важливим провідником у сферу молодіжної роботи та допомагає їй професійно зростати.

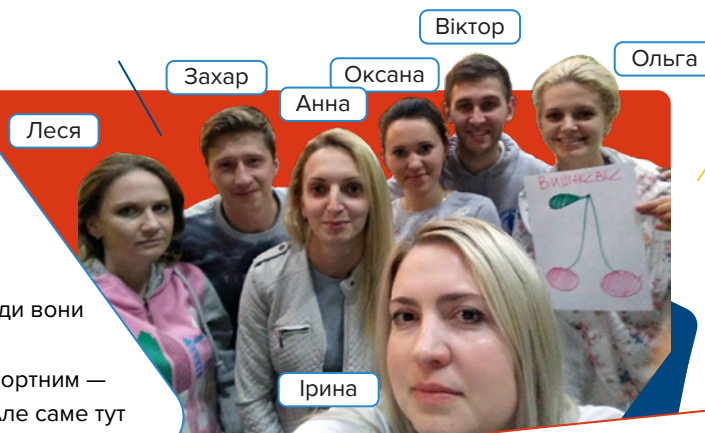

2016–2017:

Локалізація програми

Програма «Молодіжний працівник» зуміла подолати складнощі, з якими стикаються проекти, що фінансуються донорськими коштами, часто занепадаючи через нестабільність фінансування. У 2016 році перед нею постала загроза припинення діяльності через відсутність державної фінансової підтримки. Однак, незважаючи на всі труднощі, програма не зникла, тому що її потреба на той час була очевидною та актуальною. Тут велику роль відіграв громадський сектор, і власне тренери програми.

Було шестеро тренерів та тренерок, які вирішили продовжувати діяльність за будь-яких умов: Оксана Салівончик (Вільчинська. — Прим. ред.), Захар Ткачук, Ірина Боднар, Ольга Шелест, Віктор Сіпеев і Анна Острікова. Зі сторони ДІСМП до координації програми долучилася Леся Мукосеєва, яка на багато років стала хранителькою інституційної пам'яті програми. Коли на запрошення міської ради вони вирушили до Дніпра, їм належало провести базовий тренінг у напівпідвальному приміщенні, яке важко було б назвати комфортним — напівтемне, з простими стінами закладу позашкільної освіти. Але саме тут почався новий етап розвитку програми. Бюджет заходу був мінімальний — всього 2 тисячі гривень. Проте тренери та тренерки не дивилися на цифри, а фокусувалися лише на можливостях. Учасники та учасниці того тренінгу самі оплачували свої обіди, а тренери ночували в кризовому центрі для жінок. Попри всі труднощі, цей тренінг став першим, проведеним на регіональному рівні. Саме з нього розпочалася локалізація програми, яка стала ще доступнішою для представників кожної з областей, даючи змогу проводити більше тренінгів і охоплювати більшу кількість людей.

«Коли ми вшістьох на волонтерських засадах працювали у 2015 – 2016 роках, проводячи першу масштабну хвилю базових тренінгів на регіональному рівні, це був важливий етап. Хоча ці тренінги не були першими — початкову хвилю проводили розробники програми, а ми вже після того долучилися до їх проведення. Це, на мою думку, був наш найбільш значущий внесок. Я також брала участь у розробці та реалізації кількох спеціалізованих тренінгів, але їх було менше, і я ще не вважаю їх таким значущим внеском, як громадянська освіта та волонтерство — ці історії справді неймовірні», — ділиться спогадами Ольга Шелест, тренерка першого випуску програми.

Це рішення дало поштовх до розвитку програми «на місцях», а наступний тренінг у Святогірську став переломним моментом в її інституалізації. Після нього стало очевидно, що громади й обласні центри потребують такої програми, і запити почали надходити з різних областей. Це призвело до того, що програма стала розширюватися не тільки регіонально, але й тематично, охоплюючи нові напрямки та потреби.

«Я б назвала це новим витком програми, коли стало зрозуміло, що вона виходить на регіональний рівень і готова розвиватися автономно. Виник великий попит у регіонах, і ми фізично не могли задовольнити всі запити через брак людського потенціалу. Тому виникла ідея створити тренінги для тренерів, щоб вони могли працювати в кожному регіоні самостійно. Також з'являвся попит на вузькоспеціалізовані теми, що призвело до запуску спеціалізованих тренінгів. Тобто це був третій виток програми, коли вона почала розширюватися тематично», — наголошує Лариса Москаленко.

Тим часом Міністерство молоді та спорту України активно працювало над інтеграцією програми в загальнодержавну систему й намагалося закріпити її в самому серці країни. Завдяки децентралізації, програма змогла розцвісти на місцевому рівні, знаходячи відгук у кожному куточку України. Основоположним стало те, що **програму «Молодіжний працівник» включили до державної програми «Молодь України» 2016 – 2020 років**. З'явився новий пріоритет, який визначав, що 50% службовців і фахівців, які працюють з молоддю, мають підвищувати свою кваліфікацію. Та це була лише перша сходинка, адже на основі національних програм почали розроблятися обласні, і вже більшість із них врахували ці зміни у своїх стратегіях, дозволивши програмі знайти своє місце в кожній області.

Історія програми «Молодіжний працівник»

«Це дало поштовх до масштабування та локалізації програми «Молодіжний працівник». Міжнародні партнери та ініціативи також долучилися, але головну роль зіграв саме державний рівень. Програма стала дороговказом для регіонів, і це допомогло організувати роботу на місцях», — зазначає Ірина Беляєва.

У 2017 році з'явилася ідея проведення Конкурсу кращих практик молодіжної роботи як платформи обміном досвіду та визнання досягнень спеціалістів сфери. Водночас у місті Харків було проведено перший **Форум молодіжних працівників і працівниць**. Ці ініціативи стали щорічними подіями, що підтверджувало успішність і сталість програми. Участь у Конкурсі та Форумі стала не лише можливістю поділитися своїми досягненнями, але й справжнім святом для всіх тих, хто присвятив себе роботі з молоддю. Молодіжні працівники з усієї країни привозили свої унікальні проекти, що ставали натхненням для колег.

«2017 рік — це час, коли програма отримала справжнє визнання, з'явився конкурс кращих практик, і вона почала активно промотуватись. У ті роки також почали з'являтися типові положення про створення молодіжних рад і молодіжних центрів. Молодіжна політика стала логічним трикутником: ради, центри та працівники. Іноді навколо цього трикутника з'являються інші організації громадянського суспільства та стейкхолдери цієї роботи», — розповідає Владислав Яцук, начальник управління молодіжної політики Міністерства молоді та спорту, а також молодіжний працівник та тренер програми.

Ще однією важливою тенденцією стало те, що учасники програми виявляли високу мотивацію та зацікавленість не лише у своїй локальній роботі, але й у міжрегіональній взаємодії. Молоді фахівці прагнули обмінюватися досвідом із колегами з інших регіонів, спільно вирішувати проблеми та генерувати нові ідеї. Це сприяло формуванню спільноти молодіжних працівників, яка об'єднала ініціативних і професійних людей, готових працювати на благо молоді України.

Важливим моментом для виживання та масштабування програми стало долучення нових міжнародних партнерів до її підтримки. «Я пам'ятаю, як у 2014 – 2016 роках ситуація була невизначеною, ми не знали, що буде далі. Потім у 2017 році в житті програми з'явився UNICEF, який допоміг реалізувати п'ять тренінгів, і програма почала рухатися активніше», — згадує Ірина Боднар, тренерка програми, координаторка програми EU4Youth в Україні.

У кінці кожного року команда адміністраторів програми проводила загальне опитування серед усіх випускників базового тренінгу, щоб з'ясувати, які нові знання їм потрібні. На основі цих запитів вони формували тематику нових тренінгів, які стали називатися спеціалізованими. Це стало системним процесом з 2017 року.

«На Форуми молодіжних працівників ми обирали такі міста, як Харків, Дніпро і Луцьк. При виборі враховували кількість молодіжних працівників і кількість практик, які подавалися на конкурс кращих практик молодіжної роботи. Ідея була в тому, щоб учасники, які приїжджають з інших регіонів, мали можливість не лише бути присутніми на форумі, але й виїжджати на різні локації, де відбувається молодіжна робота, та проводити свої заходи. Такий формат дає змогу краще дізнатися, як це працює на місцях», — зазначає Олександр Ярема, учасник Форумів молодіжних працівників у ролі заступника Міністра молоді та спорту України 2016–2020.

«Ми також проводили **сесію у форматі «Пошук майбутнього»**, підтриману ПРООН, щоб розробити курс із громадянської освіти для молодіжних працівників. Це було дуже на часі, оскільки 2017 року в Україні активніше говорили про участь молоді, права людини, медіаграмотність та толерантність. Отож, курс громадянської освіти відповідав потребам молодіжної роботи. У цей період також проходила активна фаза децентралізації, і локальна молодіжна робота стала великим трендом. Ми проводили опитування, і на основі результатів розробляли матеріали та тренінги для працівників громад», — згадує цей період Анна Острікова.

У 2017 році також **закріплюється поняття «молодіжний центр» у Типовому положенні про молодіжний центр** (Постанова КМУ від 20 грудня 2017 р. № 1014, Київ «Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі»). І хоча це відбувалося поза рамками програми «Молодіжний працівник», обидва моменти невід’ємно пов’язані. Адже когорта випускників та випускниць програми створювала запит і доєднувалася до громадських обговорень, формуючи бачення типового положення як ті, хто працюють у таких центрах. Відтепер офіційно молодіжний центр мав чітко визначену мету «...вирішення питань соціального становлення та розвитку молоді». І саме ці центри стають осередками розбудови молодіжної роботи та часто молодіжної політики на регіональному рівні*.

i

*Ознайомитися з мапою молодіжних центрів країни 2024 року можна на платформі [«Молодіжні центри України»](#), проте врахуйте, що мапа не відображає усі молодіжні центри, які створені та діють на території України.

Головні успіхи 2016–2017:

- Розбудова програми на регіональному рівні.
- Початок серії тренінгів для тренерів.
- Започаткування Конкурсу кращих практик молодіжної роботи.
- Проведення першого Форуму молодіжних працівників та працівниць у м. Харків.
- Програма «Молодіжний працівник» була включена до Державної цільової соціальної програми [«Молодь України»](#) 2016 – 2020 років.
- Залучення низки міжнародних партнерів.
- Початок розробки та створення спеціалізованих тренінгів (проведення одноденного тренінгу «Молодіжна робота у громаді»).

“

АНЖЕЛА ТИМЧЕНКО

Директорка Ніжинського міського молодіжного центру та голова правління громадської організації «Лабораторія ініціативної молоді» є чудовим прикладом того, як програма може змінити життя молодіжного лідера. Її шлях розпочався в жовтні 2016 року, коли вона вперше потрапила на тренінг для молодіжних працівників Чернігівщини. Після тренінгу Анжела змінила свій підхід до роботи з молоддю, активно залучаючи її до організації вуличних акцій і проєктів, вперше профінансованих із місцевого бюджету. Завдяки участі в програмі вона отримала премію Кабінету Міністрів за особливі досягнення молоді у розбудові України і налагодила діалог із місцевою владою, що дало змогу включити хакатони в офіційний план міських заходів.

2018–2019:

Розвиток спеціалізованих тренінгів

З огляду на успіх регіональних тренінгів та бурхливе зростання молодіжних центрів у громадах, програма «Молодіжний працівник» невдовзі стала невід'ємною частиною багатьох проєктів міжнародних партнерів. Одним із таких важливих кроків стало долучення Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), яка не лише підтримала нашу програму, але й дала поштовх для адаптації спеціалізованого тренінгу «Залучення та координація волонтерів» та створення нового: «Адвокація в ОТГ». Ці тренінги стали другим рівнем після базового і були адаптовані під специфічні потреби територіальних громад. У 2019 році Державний інститут сімейної та молодіжної політики випускає методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері, що є прямим наслідком процесів децентралізації та показником, як спільнота молодіжних працівників підтримувала такі процеси.

«Програма DOBRE була спрямована на децентралізацію, що сприяло синергії з програмою “Молодіжний працівник”. Це дало змогу національним програмам перетворитися на регіональні ініціативи. Кожен регіон почав поширювати та мережувати цю програму, проводячи її одночасно у багатьох регіонах України», — розповідає Владислав Яцук, директор департаменту молодіжної політики Міністерства молоді та спорту України.

Це дало поштовх розробці нових спеціалізованих тренінгів, зокрема у партнерстві з іншими: «Інклюзивність та відкрита молодіжна робота в молодіжних центрах», «Громадянська освіта для молодіжних працівників», «Формування здорового способу життя молоді», «Діджитал-інструменти в молодіжній роботі» та ін.

«Більшість міжнародних партнерів прокачують молодіжних працівників та працівниць як особистостей. Вони можуть користуватися програмними продуктами «Молодіжного працівника» або створювати свої власні, які потім можуть стати частиною програми», — додає Владислав Яцук.

У 2018 році **Міністерство молоді та спорту України зробило вагомий крок, затвердивши Порядок реалізації програми «Молодіжний працівник»**, що стало важливим інструментом для зміцнення інституційної спроможності цієї ініціативи. Такий порядок не лише закріпив механізми функціонування програми, але й забезпечив чіткі правила для взаємодії між Міністерством молоді та спорту, регіональними органами влади та іншими партнерами. Він включав процедури відбору учасників, вимоги до організації тренінгів і навчальних заходів, а також правила фінансування та звітності. Таким чином, цей документ став основою для забезпечення прозорості та ефективності програми, а також гарантував її стабільне фінансування з державного бюджету, що значно посилило інституційну спроможність та надавало можливість для її подальшого розвитку.

«Ми розуміли, що програма має бути сталою. Для цього держава повинна володіти всіма необхідними механізмами та інструментами, щоб її підтримувати, зокрема фінансово. Були ситуації, коли роботу тренерів не можна було оплачувати з державного бюджету. Такі витрати тоді покривали донори. Але ми з командою Міністерства розуміли, що це не працюватиме довгостроково. Тому почали шукати механізми, як оплачувати роботу тренерів за державні кошти. В результаті було розроблено окреме положення, яке стало частиною програми «Молодь України». Це дало можливість містам і громадам покривати логістичні витрати, а держава забезпечувала приїзд і оплату тренерів. Було складно, але ми зробили важливий крок», — ділиться спогадами Анна Острікова.

«Після затвердження наказу в 2018 році програма стала працювати на повну потужність. **Ми з колегами почали формувати плани на рік, де передбачали базові та спеціалізовані тренінги, конкурс кращих практик і форум.** Найголовніше, що до затвердження програми ми не могли проводити тренінги за державні кошти, а з 2018 року програма стала повноправним елементом молодіжної політики України», — додає Наталія Рудницька.

У 2019 році програма «Молодіжний працівник» продовжила зростати і набирати обертів. І в тому ж році Міністерство молоді та спорту України затвердило умови оплати праці для працівників молодіжних центрів (Наказ Міністерства молоді та спорту України від 30.07.2019 № 3884, «Про затвердження Умов оплати праці працівників молодіжних центрів»). «У цьому році ми активно організовували по 5-6 тренінгів у Дніпропетровській області, які фінансувалися з бюджету. Це доповнювалося діяльністю Програми USAID DOBRE в територіальних громадах, і ми досягали дуже хороших показників», — розповідає Владислав Яцук, який на той час розвивав програму в Дніпрі.

Період 2019 року також відзначився спеціалізованим тренінгом із цифрових інструментів, який проводився для випускників програми. Цей тренінг набув особливого значення з огляду на майбутні виклики, пов'язані з пандемією Covid-19. Вже у 2019 році команда програми відчула, що молодь дедалі більше використовує цифрові інструменти та проводить час онлайн, тому тематика тренінгу була своєчасною і дуже актуальною. «**Це справді було ніби магія!** У 2019 році ми провели форум, присвячений цифровим інструментам, і вже наступного року почалася пандемія», — ділиться спогадами Анна Острікова.

Зазначимо важливе досягнення в розвитку молодіжної інфраструктури на національному рівні — 2019 року створено Державну установу «Всеукраїнський молодіжний центр» (ВМЦ) в м. Київ, який планувався як експертно-ресурсний центр молодіжної роботи, куди регіональні молодіжні центри могли би звертатися за консультаціями, підтримкою. Для програми «Молодіжний працівник» цей центр у майбутньому відіграє вирішальну роль у розвитку, але до цього ще 4 роки.

Головні успіхи 2018–2019:

2018

- Оpubліковано Каталог кращих практик молодіжної роботи в Україні — 2017.
- Проведено конкурс «Кращі практики молодіжної роботи в Україні — 2018».
- Розроблено спеціалізований тренінг «Інклюзивність та відкрита молодіжна робота в молодіжних центрах» (автори Ярина Боренько, Леся Мукосеєва), «Адвокація в ОТГ», «Залучення та координація волонтерів» у межах програми «Молодіжний працівник в ОТГ», «Громадянська освіта для молодіжних працівників».
- Відбувся Другий Форум молодіжних працівників і працівниць у м. Дніпро.
- Затверджено Порядок реалізації програми «Молодіжний працівник».

ВІРА УСИК

Молодіжна працівниця та членка правління ГО «Асоціація молодіжних працівників України» наголошує, що участь у програмі «Молодіжний працівник» значно розширила її професійне коло та зміцнила навички співпраці. Програма дала їй нове розуміння сучасних тенденцій у молодіжній роботі, що стало важливим поштовхом для її особистого і професійного зростання. Віра також підкреслює, що завдяки програмі змогла долучитися до важливих проєктів і зробити значний внесок у їх розвиток.

2019

- Затверджено Міністерством молоді та спорту України умови оплати праці працівників молодіжних центрів.
- Запроваджено освітню програму підготовки магістрів «Соціальна робота (Молодіжна робота)» за спеціальністю 231 «Соціальна робота» в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.
- Опубліковано Каталог кращих практик молодіжної роботи в Україні — 2018.

- Проведено Третій Форум молодіжних працівників і працівниць у м. Луцьк та Конкурс «Кращі практики молодіжної роботи в Україні — 2019».
- Проведено спеціалізовані тренінги «Формування здорового способу життя молоді», «Залучення та координація волонтерів», «Громадянська освіта для молодіжних працівників 1.0», «Діджиталізація в молодіжній роботі».
- Розпочато II етап комплексної програми «Молодіжний працівник в ОТГ» спільно з Програмою USAID DOBRE.
- Випущено методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері «Молодіжна політика в умовах децентралізації».
- Видано практичний посібник «Активізація молоді та залучення до діяльності з розвитку громад» (Програма USAID DOBRE)

2020–2021:

Перехід в онлайн

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на діяльність програми «Молодіжний працівник», змусивши кардинально переглянути методи її реалізації та адаптуватися до нових реалій. Карантинні обмеження, введені в березні 2020 року, призвели до неможливості проводити офлайн-тренінги, які були основою програми. Перед командою постало складне завдання — знайти нові формати для продовження навчання та підтримки молодіжних працівників в умовах самоізоляції. **Перехід до онлайн-формату став не лише вимушеним кроком, але й новим етапом розвитку програми.**

«Якщо ви пригадуєте, перші суворі карантинні заходи були введені в березні 2020 року. За іронією долі, в лютому 2020 року проходив форум у Тернополі, присвячений темі, як вивести молодь з онлайн в офлайн. І всього через місяць усім довелося переходити в онлайн через об'єктивні обставини. Однак невдовзі, завдяки молодим людям, які були залучені до програми і мали навички у комп'ютерних технологіях, вдалося створити онлайн-курси та різні навчальні модулі. Це дало поштовх до розвитку і використання ігротехніки, адаптації ігрових програм до потреб молодіжних працівників та працівниць», — зазначив Олександр Ярема.

Історія програми «Молодіжний працівник»

Після масової вакцинації та поступового послаблення карантинних заходів у 2021 році відновлення офлайн-тренінгів відбувалося поступово. Проте навіть в умовах пандемії програма не втратила своїх позицій і продовжила активну роботу. Хоча у 2020 році кількість базових тренінгів зменшилась до 29 (порівняно з майже 60 у 2019 році), вже у 2021 році ситуація покращилася — проведено 71 тренінг, що свідчило про повернення програми на пік своєї активності. Лише за цей рік до спільноти молодіжних працівників приєдналося 1396 нових випускників і випускниць.

Одним із найпозитивніших результатів цього періоду стало **створення Першого молодіжного YouTube-каналу**, що відкрило нові можливості для комунікації та поширення інформації у спільноті. Вперше Форум молодіжних працівників та працівниць відбувся онлайн із прямою трансляцією. Цей крок дав змогу не тільки зберегти зв'язок з аудиторією, але й підвищити її залученість у різні міжнародні програми. Таким чином, пандемія хоч і принесла виклики, проте стала каталізатором для розвитку нових форм роботи, що позитивно вплинуло на програму та її спільноту.

Важливим досягненням 2021 року стало законодавче врегулювання поняття «молодіжний працівник». У Законі України **«Про основні засади молодіжної політики»** було **унормовано визначення «молодіжний працівник»**, що дозволяє тепер чітко і однозначно ідентифікувати осіб, які здійснюють молодіжну роботу на різних рівнях. Розробка цього закону та робота над формулюванням визначень «молодіжний працівник», «молодіжний простір», «молодіжна робота» могли б стати матеріалом для окремої книги, але для нас головне, що ці поняття з 2021 року стали законодавчо унормованими, тим самим забезпечивши правові рамки для здійснення молодіжної роботи.

Програма «Молодіжний працівник» створена молодіжними працівниками та заохочує до навчання спеціалістів цієї сфери. І тепер програма має суттєву юридичну базу для роз'яснення в рамках базового тренінгу, адже визначення, поняття та закон ще були новими для багатьох людей. Програма базового тренінгу відреагувала включенням теоретичної бази ознайомлення з головними засадами законодавчих документів та обговоренням технічних і юридичних моментів роботи молодіжних працівників.

Ми вже писали, що молодіжні працівники та працівниці за освітою та професією можуть представляти широкий спектр – це і бібліотекари, і соціальні працівники, і вчителі, і педагоги-організатори, власне кажучи, будь-хто в кого є бажання та навички працювати із молодими людьми для розвитку їхньої спроможності. В підтвердження цієї тези, можна згадати цікавий кейс проведення тренінгів програми для ...священнослужителів.

«З 2021 року було проведено 4 базових тренінги програми «Молодіжний працівник», організацією та координацією яких на локальному рівні займалася Патріарша комісія у справах молоді Української греко-католицької церкви. Роман Демуш (на фото ліворуч) будучи учасником базового тренінгу програми «Молодіжний працівник», який проходив у 2020 році в Центрі Науки Тернополя, загорівся ідеєю проведення даних тренінгів для молодіжних душпастерів, священнослужителів загалом молодіжних громадських організацій християнського спрямування. Перші два тренінги пройшли у червні та листопаді 2021 році в Патріаршому домі у Львові. Цікаво, що ми відновили тренінги у червні та листопаді 2024 року. Вони проходили вже при Марійському Духовному Центрі «Зарваниця» в Тернопільській області.

Навчання проводили я та тренерки Оксана Вільчинська (2021, 2024), Ірина Боднар (2021) Марина Попатенко (2024). На даних тренінгах пройшло навчання близько 120 людей, які працюють з молоддю та для молоді».

коментар Христини Білінської

Головні успіхи 2020–2021:

2020

- Адаптовано програми курсів під онлайн-формат.
- Створено Перший молодіжний YouTube-канал.
- Проведено Конкурс кращих практик молодіжної роботи в Україні — 2020.
- Проведено Четвертий Форум молодіжних працівників і працівниць онлайн (Івано-Франківськ).

2021

- Реалізовано комплексну навчальну програму «Молодіжний працівник в ОТГ»: третя хвиля.
- Програма «Молодіжний працівник» стала одним із пріоритетів Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 рр.
- Проведено спеціалізовані тренінги «Інструменти публічного управління у сфері молодіжної політики для публічних службовців», «Громадянська освіта для молодіжних працівників 2.0» (онлайн-формат).
- Унормовано на законодавчому рівні поняття «молодіжний працівник» у Законі України «Про основні засади молодіжної політики».
- Проведено П'ятий Форум молодіжних працівників і працівниць «Вихід з бульбашки» (онлайн) на Першому молодіжному каналі.

СВІТЛАНА ОЛЕКСІЙЧУК

Директорка молодіжного центру «Резиденція молоді» в Чернівцях розповідає про те, як програма «Молодіжний працівник» допомогла їй реалізувати свою мрію і відкрити власний молодіжний центр. Вона стала тренеркою, і за підтримки досвідчених фахівців, таких як Захар Ткачук і Оксана Салівончик, змогла реалізувати свої амбітні плани. Світлана впевнена, що програма є важливим інструментом для розвитку молодіжної роботи в Україні, а її кар'єра яскраво це підтверджує.

2022–2024:

Виклики повномасштабного вторгнення та розбудова професійної спільноти

Повномасштабне вторгнення у лютому 2022 року справило руйнівний вплив на всю країну, змінивши звичний ритм життя. Молодіжні центри по всій Україні швидко переорієнтували свою діяльність і стали важливими осередками допомоги, активно залучаючись до гуманітарних ініціатив. Вони стали центрами координації волонтерських дій, забезпечення логістики, закупівлі продуктів, медичних засобів та навіть військового спорядження. Багато молодіжних працівників і працівниць приєдналися до цих процесів, деякі з них вирушили на фронт, аби боронити територіальну цілісність країни.

i

За даними Міністерства молоді та спорту України, в 2023 році працювало 127 молодіжних центрів та 141 молодіжний простір. Спільно з ДУ «ВМЦ» здійснюється на постійній основі аналіз зруйнованої, пошкодженої та окупованої молодіжної інфраструктури. Так, на кінець 2023 року 16 молодіжних центрів зруйновано повністю, 22 — пошкоджено та 64 — окуповано.

«Молоді люди різного віку — старшокласники, студенти, працююча молодь — активно долучилися до діяльності на базі СпівДія Хаб Ніжин, щоб відповідати на гуманітарні запити. Вони згадують цей період як класний, адже ми стільки всього навчилися, ми допомагали людям, ми були корисними. В даному контексті це нас дуже згуртувало», — ділиться спогадами Анжела Тимченко, молодіжна працівниця.

Не дивно, що у 2022 році кількість базових тренінгів різко скоротилася — з 71 у 2021 році до лише 14. Проте навіть у таких умовах програма продовжувала існувати й адаптуватися. Щорічний Форум молодіжних працівників і працівниць вже втретє відбувся в онлайн-форматі, що стало звичною практикою для багатьох інших заходів у цей період.

Цей час можна назвати не лише викликом, а й можливістю для розвитку професійної спільноти. Попит на тренінги для тренерів (ToT — третій рівень програми) значно зріс, що свідчить про збільшення інтересу до професійної підготовки молодіжних працівників. Також у 2023 році програму почав адмініструвати Всеукраїнський молодіжний центр, змінивши Державний інститут сімейної та молодіжної політики.

«Перший рік адміністрування програми новою інституцією не приніс кардинальних змін у її реалізації, однак це відкрило великі можливості для майбутнього розвитку. Програма стала ближчою до інших молодіжних процесів і ініціатив, що дає потенціал для ширшого впливу», — наголошує Анна Острікова.

Молодіжна працівниця та тренерка програми Марина Попатенко додає: «Коли було ухвалено рішення про ліквідацію Інституту сімейної молодіжної політики, важливо було зберегти програму “Молодіжний працівник”, відповідно визначили, що адміністрування програмою буде здійснюватися Державною установою “Всеукраїнський молодіжний центр”. Це логічно, адже молодіжні центри покликані проводити молодіжну роботу, яку на національному рівні почали більше помічати».

У відповідь на нові виклики, пов'язані з війною, команда програми започаткувала спеціалізовані тренінги спільно з міжнародними партнерами. Одним із них став тренінг «Молодіжна робота, інформована про травму» в межах проєктів Ради Європи «Молодь за демократію в Україні: Фаза II» та «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень. Фаза II».

«По суті, молодіжна робота, яка інформує про травму, — це насамперед перша психологічна допомога. Це про вміння вчасно визначити, чи потребує людина такої допомоги, чи слід направити її до професіоналів. Я працюю тренером програми, присвяченої темі травми, яка проводиться за підтримки Ради Європи. Пам'ятаю, що десь 80-90% учасників отримали першу психологічну допомогу. Тому основне завдання — навчити молодіжних працівників цих навичок: вчасно визначати, перенаправляти, надавати першу допомогу. Це має бути завданням професіоналів», — наголошує Владислав Яцук.

У 2023 році програму базового тренінгу «Молодіжний працівник» значно оновили, що відкрило нові можливості для її учасників і розширило цільову аудиторію. Важливим етапом стало проведення тренінгу для тренерів за оновленою програмою базового тренінгу, після чого з листопада 2023 року стартувала оновлена версія базового рівня програми.

Ольга Шелест зазначає, що програма «Молодіжний працівник» пройшла кілька етапів змін, і з часом її формат адаптувався до актуальних вимог суспільства. Спочатку в ній запланували курс із проєктного менеджменту на 3-4 сесії, що виявилось недостатнім. Ідея соціального замовлення як інструменту, що мав бути реалізований в Україні, також не прижилася і згодом випала з програми. З часом у навчальний процес було додано тему молодіжної роботи в громаді. Останні оновлення програми (Додаток 3) вже включають розгляд сучасних викликів, таких як умови воєнного стану, важливість соціальної згуртованості, ментальна підтримка молодих людей.

Марина Попатенко, підсумовуючи зміни, наголошує: «Програма значно посилилася за останні роки. По-перше, це спільнота, об'єднана спільним баченням та цінностями. По-друге, програма дає можливість розвиватися як тренерам, так і молодіжним працівникам, надаючи необхідні знання та навички для здійснення ефективної та дієвої молодіжної роботи. По-третє, спільнота має можливості адвокатувати зміни в громадах та областях, а також на національному рівні. З 2023 року ми бачимо більше спеціалізованих тренінгів для тренерів, що дало можливість збільшити потенціал програми. Важливо також зберегти якість навчання і не допустити зниження стандартів. «Молодіжний працівник» став інструментом для підтримки громад, зокрема завдяки тренінгу з життєстійкості, який тепер можна масштабувати. Але з розвитком програми також виникають ризики, які ми маємо контролювати, щоб не втратити її якість».

У березні 2023 року Міністерство молоді та спорту **затвердило**, а Національне агентство кваліфікацій внесло до реєстру **професійний стандарт «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)»**. У цей же період Класифікатор професій поповнився новою професією «фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)». Це стало важливим етапом у професіоналізації сфери молодіжної роботи: з'явилася повноцінна професія «молодіжний працівник». Професійний стандарт визначає вимоги до кваліфікацій, знань та навичок молодіжних працівників, що дасть змогу, з одного боку, покращити організацію молодіжної роботи на всіх рівнях, а з іншого – розвинути систему професійної підготовки та підвищення кваліфікації молодіжних працівників. Професійний стандарт був розроблений за всіма правилами та процедурами за технічної підтримки Програми USAID DOBRE.

2024 рік став важливим етапом для розвитку програми «Молодіжний працівник», адже у ній додався фокус на стійкість, безбар'єрність та інклюзію. Один із яскравих прикладів — запуск спеціалізованого тренінгу «Життєстійкість молоді в умовах криз 2.0», організованого громадською організацією «Рада жінок Донеччини» у співпраці з UNFPA та Міністерством молоді та спорту України. Цей тренінг став важливою частиною гуманітарного реагування на кризові ситуації, надаючи молодіжним працівникам і працівницям навички життєстійкості для подолання нових викликів. Не менш важливою віхою став запуск освітнього [серіалу](#) «Інклюзивна молодіжна робота», який з'явився на порталі «Дія.Освіта» у травні 2024 року. Проект, створений завдяки співпраці «Ради жінок Донеччини», UNFPA, Міністерства цифрової трансформації та Міністерства молоді та спорту, відзначався своїм мультистейкхолдерним підходом. Підтримка Радниці-Уповноваженої Президента України з питань безбар'єрності підкреслила важливість інклюзивності у кожному аспекті молодіжної роботи.

Крім того, у травні 2024 року на платформі «Дія.Освіта» команда запустила [освітній серіал](#) «Молодіжна робота: від теорії до практики», побудований на програмі оновленого базового тренінгу. Створений у межах програми «Молодіжний працівник» за допомогою [проєкту](#) ПРООН в Україні «Підтримка громадянського суспільства та молоді» та фінансування МЗС Данії, цей серіал став результатом співпраці Міністерства молоді та спорту України, Всеукраїнського молодіжного центру і Міністерства цифрової трансформації України. Він став важливим кроком у покращенні доступу до навчальних матеріалів і практичних знань.

А з листопада 2024 року [перелік](#) галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, поповнився новою спеціальністю І11 «Дитячі та молодіжні служби». Тим самим створено передумови для розроблення та запровадження вже освітніх програм для підготовки фахівців з питань молоді (молодіжних працівників). Відтепер заклади фахової передвищої освіти та вищої освіти можуть здійснювати повноцінну підготовку фахівців за відповідною професією.

Дія Освіта

Молодіжна робота: від теорії до практики

Усе, що варто знати про молодіжну роботу та молодіжну політику в Україні, простими словами

Експерти: Андрій Чесноков, Наталя Рудницька, Олена Урсу, +9

Програма також розширила базу тренерів, що дало змогу значно підвищити ефективність тренінгів і забезпечити їх доступність на місцях. Був оновлений спеціалізований [курс](#) «Підходи та інструменти публічного управління у молодіжній сфері» та «Громадянська освіта для молодіжних працівників», і на 2025 рік запланована реалізація ініціатив випускників курсу в своїх громадах.

Головні успіхи 2022–2024:

- Згуртування спільноти молодіжних працівників та працівниць задля гуманітарного реагування в своїх громадах.
- Затверджено Міністерством молоді та спорту України, а Національним агентством кваліфікацій внесено професійний стандарт за професією «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)».
- Організовано Сьомий Форум молодіжних працівників і працівниць 2022–2023 «Загартовані. Згуртовані» (Київ).
- Проведено 51 базовий тренінг у 2023 році, 54 базових тренінгів у 2024-му.
- Проведено спеціалізовані тренінги «Молодіжна робота, інформована про травму», «Залучення і координація волонтерів», «Життєстійкість 2.0» (2023) та «Громадянська освіта для молодіжних працівників 3.0», «Підходи та інструменти публічного управління у молодіжній сфері», «Адвокація молодіжної політики у громаді», «Формування здорового способу життя молоді», «Діджитал-інструменти для молодіжної роботи» (2024).

[Історія програми «Молодіжний працівник»](#)

- Створено освітній серіал «Інклюзивна молодіжна робота» та «Молодіжна робота: від теорії до практики» на порталі «Дія.Освіта».
- Затверджено Типову загальну короткострокову програму підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування «Молодіжна робота».
- Презентовані оновлені стандарти вищої освіти для розширення можливостей здійснення підготовки молодіжних працівників.
- Запроваджено освітню програму підготовки магістрів «Соціальна та молодіжна робота» за спеціальністю «Соціальна робота» в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».
- Запроваджено освітню програму підготовки магістрів «Публічне управління та адміністрування молодіжної політики» за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» в Луцькому національному технічному університеті.
- За Програмою «Молодіжний працівник» пройшли навчання 7046 випускників та випусниць.

КАРОЛІНА ШМАЛЬКО

Молодіжна працівниця та проектна менеджерка EDYN Ukraine вважає, що участь у базовому тренінгу програми «Молодіжний працівник» у Дніпрі стала важливим етапом її професійного розвитку. Програма дала чітке розуміння важливості покращення молодіжної політики, яка здатна змінювати Україну та робити її більш інноваційною та сучасною. Кароліна зазначає, що отримані знання мотивували її до подальшого вдосконалення роботи з молоддю.

АЛІНА КАСЬЯНОВА

Після переїзду в Олександрійське (Кіровоградської області) через повномасштабне вторгнення шукала можливості для самореалізації і знайшла своє покликання в програмі «Молодіжний працівник». Вона не тільки поглибила знання через додаткові тренінги, але й вирішила стати тренеркою та координаторкою молодіжного простору. Аліна відзначає, що молодіжна робота стала її справжнім покликанням, і тепер вона бачить себе в цій сфері у майбутньому.

У чому полягає успіх програми?

Більше 7000 людей

доєдналися до програми та стали випускниками щонайменше одного — базового — курсу «Молодіжного працівника». Сотні людей з них долучилися до інших освітніх продуктів програми. Тисячі поверталися в громади та продовжували працювати у сфері молодіжної роботи та громадянського активізму. Вони радили програму друзям, колегам, і на наступний набір базового тренінгу подавалося вже більше людей. Десять років історій досягнень, відкриттів, натхнення. Кількісні показники програми «Молодіжний працівник» є у додатку на наступній сторінці. Ми також запитували учасників про якісні зміни, які програма принесла у життя людей та громад. І саме на цих якісних змінах базується успіх програми «Молодіжний працівник».

1

Створення спільноти та бренду

Одним із основних якісних досягнень програми є створення спільноти молодіжних працівників та працівниць. «Коли програма започатковувалася, то, напевно, не ставила собі за мету створення спільноти, але це відбулося природно. Молодіжний працівник — це не тільки навчання, а й підтримка та участь у спільноті, яка стала рушійною силою для молодіжної політики. Люди, які брали участь у програмі, знаходили нових партнерів, налагоджували контакти та робили спільні проекти, відкривали центри. Якщо мене запитують, які основні досягнення програми молодіжних працівників, то я скажу, що це той клей, який об'єднує молодіжну спільноту. Програма допомагає людям знайти однодумців або партнерів.

Люди, які не знали один одного, після проведених трьох днів тренінгів починали спілкуватися та розуміли, що разом вони можуть досягти більше. І зараз ми вже бачимо такі колаборації. Здається, що ці люди завжди співпрацювали, але ми пам'ятаємо часи, коли вони навіть чути один про одного не хотіли», — ділиться Анна Острікова.

Лариса Москаленко зазначає: «Термін “молодіжний працівник” став поширеним у громадській сфері». Це свідчить про зростання значення цієї професії в Україні. А логотип із чоловічком є впізнаваним брендом, який відповідає за певний рівень якості програм із неформальної освіти».

2

Регіональний контекст і масштабування

Можливість організації тренінгів у різних містах України була вирішальною для довготривалого життя програми. Регіональні успіхи стимулюють розвиток і підтримку молодіжної політики в Україні. Це мережування надало відчуття єдності та масштабності. До прикладу, Наталія Чигир, заступниця начальника управління у справах молоді та спорту Рівненської обласної військової адміністрації, розпочала свій шлях у молодіжній політиці ще в 2014 році, коли потрапила на тренінг програми в Хмельницькому. Вона зрозуміла, що програму необхідно розвивати на Рівненщині, і почала активно працювати над впровадженням тренінгів на місцевому рівні. Наталія ініціювала контакти з Міністерством молоді та спорту, щоб адаптувати тренінги під потреби області, і наголошує, що цей процес став важливим кроком у формуванні мережі молодіжних працівників, які можуть змінити ситуацію в молодіжній політиці на місцях.

Програма створила тренд на молодіжну роботу в громадах. Виклики війни з 2022 року підсвітили потребу активізації молоді та включення її в суспільне життя громад, пошук рішень зниження міграції молоді та інтеграції до процесів відновлення та розвитку. Програма «Молодіжний працівник» та спільнота молодіжних працівників на сьогодні володіє рядом дієвих інструментів для побудови соціальної згуртованості та стійкості молоді. Молодіжні працівники стали запитуваними, бажаними та надійними партнерами для адвокації питань молоді, інтеграції її потреб у програми розвитку та відновлення громад, вони актуалізують питання створення програм розвитку молоді, — зазначає Марина Попатенко.

3

Вплив програми на розвиток молодіжної політики

Важливим кроком на шляху до зміцнення молодіжної політики стало прийняття низки законів та положень, які визначили правовий статус молодіжних працівників та посилили інституційну підтримку молодіжної роботи в Україні. Зокрема, ухвалення Закону України «Про основні засади молодіжної політики» у 2021 році дало змогу підвищити їхній статус і забезпечити підтримку з боку держави та громадських організацій. Ці законодавчі ініціативи заклали основи для розвитку молодіжної роботи на всіх рівнях, створюючи можливості для інтеграції молоді у процеси ухвалення рішень та сприяння її активній участі в житті суспільства.

Програма «Молодіжний працівник» активно взаємодіє з органами державної влади, що сприяє її розвитку та формуванню молодіжної політики в Україні. «На сьогоднішній день, за 2024 рік, підготовлено 680 представників органів державної влади. Є великий запит на продовження цієї програми. Міністерство вже закладає гроші на тренерів для популяризації програми в наступному році. Програма “Молодіжний працівник” дала поштовх до створення документів, які підтримують формування молодіжної політики на державному рівні», — розповідає Наталія Рудницька.

Спільнота, сформована програмою, має чітке розуміння стратегічних напрямків та пріоритетів молодіжної політики на національному рівні. Має розуміння принципів формування молодіжної політики в контексті євроінтеграції України. Молодіжні працівники та тренерська спільнота мають знання щодо формування локальної молодіжної політики, відповідно до потреб молоді та пріоритетів держави, що дає можливість створювати якісні програми на локальному рівні та залучати молодь до суспільного життя в громадах. Тож вплив на формування та реалізацію молодіжної політики системний, вагомий та дієвий. Те, що програма «Молодіжний працівник» стала пріоритетом Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки, дало поштовх пріоритезувати цю діяльність у регіонах та громадах. Наразі продукти програми є дієвим інструментом та відповіддю на виклики часу, — наголошує Марина Попатенко.

Програма була одним із пріоритетів Державної цільової соціальної програми «Молодь України 2016–2020 рр.», інструментом впровадження європейських підходів молодіжної роботи, спрямованих на офіційне визнання понять «молодіжна робота», «молодіжний працівник», є пріоритетною в Державній цільовій соціальній програмі «Молодь України» на 2021–2025 роки, спрямованої на виконання програм для підготовки фахівців, які працюють з молоддю, забезпечення функціонування молодіжних центрів. Величезним досягненням стала інституалізація програми та можливість виділення бюджетних коштів на її реалізацію. Міністерство молоді та спорту України спільно зі структурними підрозділами молоді та спорту обласних державних адміністрацій, органами місцевого самоврядування та у партнерстві з Програмою розвитку ООН в Україні забезпечує реалізацію та розвиток програми «Молодіжний працівник».

4

Міжсекторальна співпраця

Ірина Беляєва вважає, що програма «Молодіжний працівник» є такою успішною тому, що вона дала змогу створити **систему роботи** з фахівцями, які працюють з молоддю. Це стало можливим завдяки спільній роботі Міністерства молоді та спорту України, міжнародних партнерів з розвитку та донорів, місцевої влади та громадських організацій. Програма також підкреслює важливість співпраці між державними структурами та громадськими організаціями.

Євгенія Блажевська, яка змінила роботу в громадському секторі на державну службу, наголошує, що програма «Молодіжний працівник» стала ключовим етапом у її кар'єрі, допомігши краще орієнтуватися в державних структурах.

Завдяки здобутим знанням вона змогла налагодити комунікацію в молодіжній політиці та розробляти стратегії, що значно покращили її професійне зростання. Євгенія також наголошує, що підтримка від інших молодіжних працівників стала важливою частиною її розвитку.

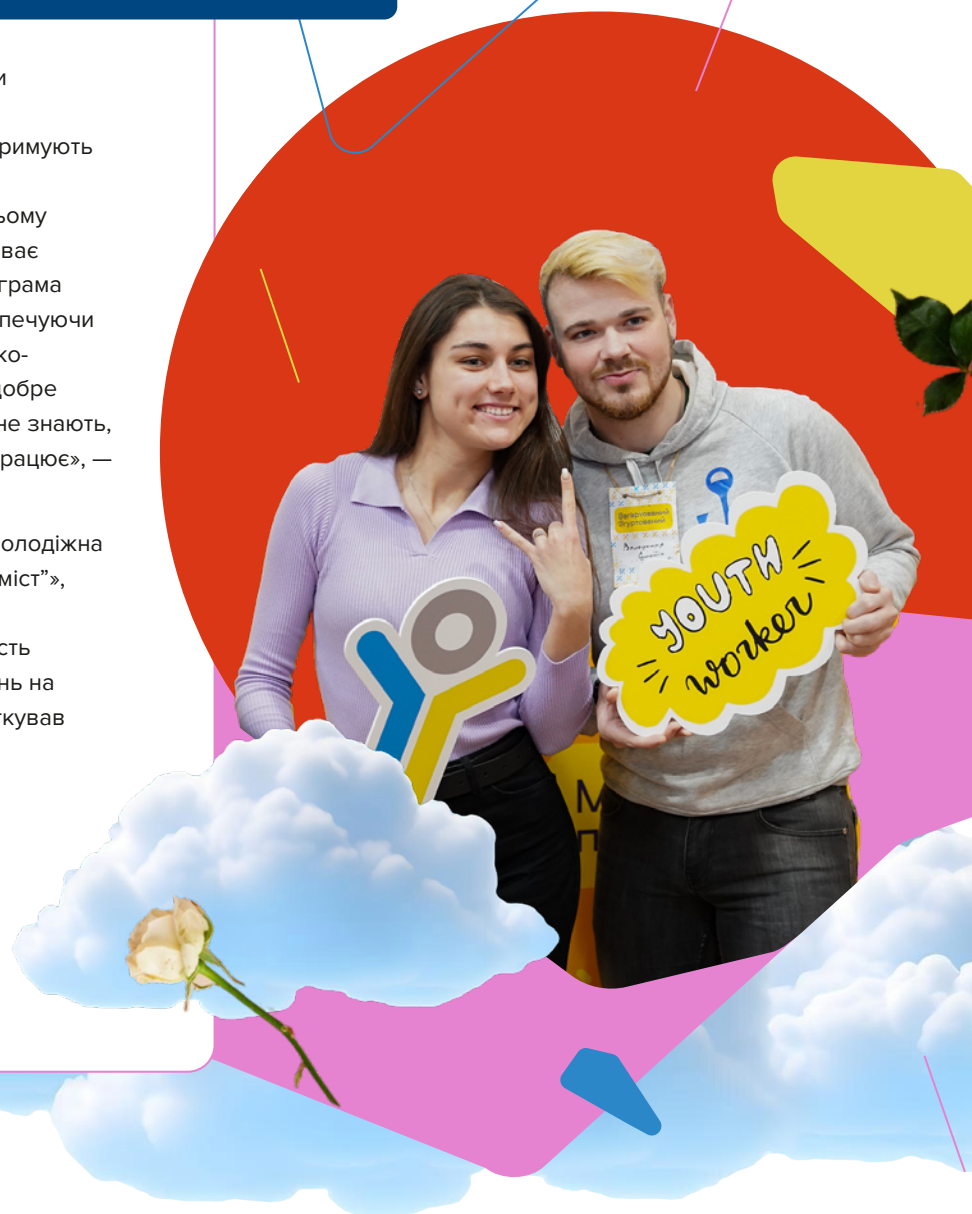
Випускники програми стають не лише учасниками, а й лідерами громадських ініціатив, просуваючи ідеї демократичного розвитку та залучаючи більше молодих людей до активної громадянської позиції. Історії успіху молодіжних працівників і працівниць, які стали частиною програми «Молодіжний працівник», є яскравим прикладом того, як професійний розвиток може змінити життя не лише окремих людей, а й цілих спільнот.

5

Змістовна робота з молодими людьми

Завдяки злагодженій взаємодії між публічними службовцями, молодіжними працівниками й працівницями та молодими людьми, останні отримують можливість брати участь у розробці планів дій, концепцій та стратегій, що сприяє не лише їхньому особистісному розвитку, але й позитивно впливає на суспільство в цілому. У цьому контексті програма стає містком між державою та молоддю, забезпечуючи молодих людей необхідними знаннями для використання законодавства на практиці. «Коли є добре розроблене законодавство, але молоді люди не знають, як ним користуватися, це законодавство не спрацює», — наголошує Олександр Ярема.

Віктор Сіпеев, голова ГО «Донецька обласна молодіжна громадська організація “Молодіжна ініціатива міст”», розповідає, як участь у програмі «Молодіжний працівник» допомогла йому зрозуміти важливість залучення молоді до процесів ухвалення рішень на місцевому рівні. Завдяки тренінгам він започаткував свою тренерську діяльність, а проекти його організації стали більш ефективними завдяки активному залученню молоді. Віктор наголошує, що цінності Ради Європи, які він засвоїв під час програми, допомогли йому у створенні можливостей для молодих людей і розвитку молодіжної політики.

6

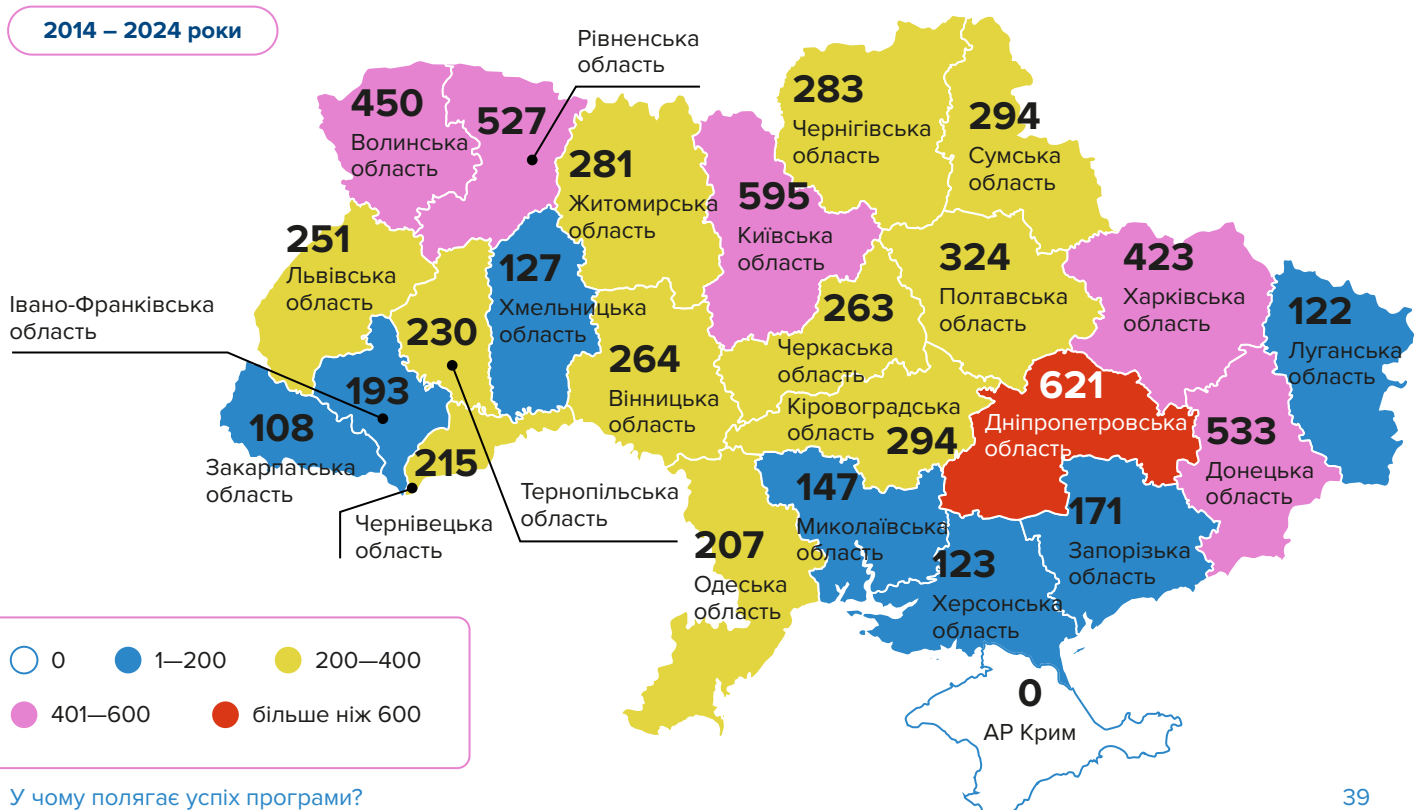
Впровадження дієвих форматів роботи

У рамках кожного базового тренінгу учасники та учасниці обов'язково вчаться проводити дослідження потреб молодих людей у громаді. Так закладається принцип проектування, заснованого на дослідженнях та інклюзії. Це було новим форматом роботи, а зараз — норма планування та взаємодії з громадою. Через такі дослідження та опитування також фіксується запит людей на навчальні курси, а згодом створюються відповідні освітні програми.

Євген Паламарчук, молодіжний працівник та офіцер ЗСУ, розповідає, що програма «Молодіжний працівник» допомогла йому відмовитися від застарілих методів роботи в Кельменецькій РДА і освоїти нові підходи для ефективної роботи з молоддю. Навички, здобуті під час програми, він успішно застосував у Збройних Силах України, організовуючи тренінги та мотиваційні зустрічі з особовим складом. Програма стала важливою віхою в його кар'єрі та особистому розвитку.

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ВИПУСКНИКІВ БАЗОВИХ ТРЕНІНГІВ

Детальніше — в Додатку 1

У чому полягає успіх програми?

Виклики

Виклики на шляху розвитку програми змінювалися з року в рік: одні були подолані, інші мінімізовані, а деякі ставили під питання саме існування програми. Виклики будуть завжди, головне — своєчасно їх розпізнавати та адресно підходити до них при плануванні. Зазначимо тут ті, з якими молодіжні працівники вже працюють або готові попрацювати.

1 Атестація тренерів та моніторинг контролю якості впроваджуваних освітніх програм за тематикою «молодіжна робота». Розширення пулу тренерів всередині програми є важливим для розвитку програми, але необхідно постійно вдосконалювати їхню кваліфікацію. Додатково, існує ризик недостатньої кількості висококваліфікованих спеціалістів у рамках інших освітніх програм, які дотичні до сфери молодіжної роботи та політики, до прикладу освітні програми в університетах. За словами Марини Попатенко, «це новий виклик для нас, адже в університетах з'являються нові напрямки, але не всі викладачі мають чітке розуміння молодіжної роботи».

2 Посилення кроссекторальної співпраці на всіх рівнях. Співпраця молодіжних працівників із профільними управліннями, департаментами та молодіжними центрами є критичною для ефективного поширення програми. Проте не всі актори цієї взаємодії розуміють цінність такої співпраці або мають необхідні навички чи досвід. Це підкреслює важливість поширення позитивного досвіду системної взаємодії та безперервного циклу навчання різних ЦА.

3 Визнання важливості нової професії на державному рівні. З точки зору держави, важливо закріплювати якісні ініціативи з боку донорської спільноти та громадянського суспільства в офіційних документах. «У свій час з'явилися відповідні накази, де прописано, яким чином відбувається реалізація програми. Це можливість закладати фінансування в державний бюджет, а також сам факт, що молодь України з'являється в загальнонаціональних програмах. Такі процеси стали хорошим і правильним поштовхом для розвитку програми. На якомусь етапі була постанова Кабінету Міністрів України, яка оцінювала KPI голів обласних адміністрацій. Кількість молодіжних працівників і тренінгів входила також до KPI. На жаль, ця постанова була відкладена через карантин і воєнний стан, але вона також давала певні поштовхи. Коли запитують про показники, це змушує думати про те, що відбувається, і що ще можна зробити для покращення ситуації», — пояснює Олександр Ярема.

4 Сталість адміністрування та розвитку програми.

Для забезпечення стабільної та ефективної роботи необхідна команда, яка розуміє стратегію розвитку програми. Управління включає методологічну роботу, сертифікацію, оновлення контенту, а також взаємодію з тренерами та організаторами. Важливо, щоб адміністративна команда була мотивована і мала достатньо ресурсів для виконання всіх завдань.

6 Масштабування програми. Незважаючи на досягнення програми, існує проблема нерівномірного поширення її результатів.

«На жаль, багато досягнень програми залишилися лише в окремих громадах і не стали постійними практиками в інших. В Україні сьогодні налічується майже півтори тисячі територіальних громад. Програма USAID DOBRE працювала в 100 громадах, і ми маємо надію, що молодіжний компонент також пошириться на 70-100 громад завдяки програмі USAID HOVERLA. Проте не всі розуміють важливість програми «Молодіжний працівник». У малих громадах, наприклад, проведення окремих тренінгів може бути неефективним, адже розвиток програми має бути інтегрований в інші компоненти», — коментує ситуацію Владислав Яцук.

5 Популяризація професії молодіжного працівника як такої, що потребує навчання, підвищення кваліфікації через програму «Молодіжний працівник».

Існує виклик недостатньої впізнаваності програми серед молодіжних працівників. Потрібно активно працювати над просуванням тренінгів та створенням інформаційних кампаній. Олександр Ярема наголошує: «Молодіжна робота стане повноцінною професією, і програма повинна швидко адаптуватися до нових викликів». Це потребує постійного вдосконалення та розширення підходів.

Zoom out: міжнародний досвід програми

Програма «Молодіжний працівник» від початку заснування орієнтувалася на залучення міжнародного досвіду, інноваційних підходів у молодіжній політиці та активну співпрацю з іноземними партнерами. Дуже важливо було тримати зв'язок із спеціалістами поза Україною, орієнтуватися на кращі практики колег із ЄС та світу, а також представляти досягнення українців на міжнародній арені.

Роль міжнародних ознайомчих візитів

Завдяки обміну досвідом з іншими країнами, учасники програми отримали нові ідеї та можливості для вдосконалення своєї роботи. Такі приклади міжнародного досвіду стимулюють українських молодіжних працівників адаптувати нові методи та моделі, що відповідають потребам молоді в Україні. «Ми їздили в Раду Європи представляти “Молодіжного працівника”, їздили на різні тренінги... Міністерство старалося долучати учасників програми до інших можливостей, інших партнерів, таких як Рада Європи. І вони бачать можливості, до яких не має доступу жодна організація сама по собі», — підсумовує Софія Ощербська.

«Я вважаю, що програма “Молодіжний працівник” приваблює іноземних донорів та партнерів, тому що в Україні вже є багато фахівців, які мають знання у цій сфері. Вони працюють за методиками неформальної освіти, і міжнародні організації можуть не побоюватися співпрацювати з українськими партнерами. Мій основний меседж: не бійтеся працювати з Україною. У нас є багато людей, які вміють це робити», — стверджує Андрій Донець, розробник курсів та тренер програми.

«Я зверталася до досвіду багатьох країн. Дуже цікава, наприклад, Ірландія — вони суттєво змінили підходи до молодіжної роботи після 2000 року. Я також вивчала досвід молодіжної роботи в Німеччині, Уельсі, Італії, Литві. Багато цікавих ініціатив бачила у Португалії», — розповідає Ірина Боднар.

Zoom out: міжнародний досвід програми

Роль міжнародних партнерів та їхньої підтримки

Програма «Молодіжний працівник» стала не тільки важливою ініціативою для розвитку молодіжної політики в Україні, але й результатом плідної співпраці з міжнародними партнерами, які надали необхідні ресурси, знання та підтримку на всіх етапах її впровадження. Кожен із партнерів зробив свій важливий внесок у вдосконалення програми та забезпечення її сталості.

Програма розвитку ООН в Україні (ПРООН) була основним партнером з самого початку реалізації програми. ПРООН започаткувала програму спільно з Міністерством молоді та спорту, забезпечивши розробку методології (2015) та проведення перших базових тренінгів і формування пулу тренерів. Вагомим був внесок ПРООН і в інституалізацію програми, завдяки тісній співпраці з Мінмолодспорту щодо закріплення її в державних політиках, а також представлення на міжнародному рівні. За підтримки ПРООН відбувалася кропітка робота над методологією базового курсу та його системним оновленням, включно з переведенням в онлайн-формат у 2020 році та адаптацією з урахуванням викликів воєнного стану в 2023 році проведено ToT, нових тренерів і тренерок – 30.

Програма також отримала підтримку в розробці та проведенні спеціалізованих тренінгів. Зокрема, було розроблено та проведено тренінги «Інструменти публічного управління молодіжної політики» (2021) та три хвили курсу «Громадянська освіта для молодіжних працівників» (2018, 2021, 2024) із подальшим сприянням реалізації ініціатив випускників. Важливо зазначити, що ПРООН підтримали запит від спільноти молодіжних працівників та працівниць на започаткування Конкурсу кращих практик молодіжної роботи в 2017. Того ж року був заснований Форум молодіжних працівників та працівниць. А у 2024 році він святкує свою 8-му річницю, і вже налічує більше ніж 15 партнерів.

Крім того, ПРООН підтримувала низку суміжних із програмою ініціатив: запуск проекту «Поширення моделі Молодіжних банків ініціатив в Україні» (2017–2018); випуск кількох методичних рекомендацій для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері («Молодіжна політика в умовах децентралізації», «Методичні рекомендації щодо впровадження професійного стандарту “Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)”», «Молодіжна політика в ОТГ»); зовнішню оцінку реалізації програми до п'ятиліття її існування.

Програма USAID DOBRE активно сприяла програмі на рівні територіальних громад з 2016 року. Було розроблено та впроваджено програму спеціалізованого тренінгу «Адвокація в ОТГ». Протягом 2016–2021 років забезпечено навчання представників територіальних громад за тренінговою програмою «Молодіжний працівник в ОТГ». Також експерти Програми USAID DOBRE надали технічну підтримку в розробці професійного стандарту «Фахівець з питань молоді», підготували рекомендації щодо запровадження освітньої спеціальності «Дитячі та молодіжні служби» та розробку відповідних стандартів вищої освіти. Завдяки адвокаційній роботі відбулася професіоналізація молодіжної роботи: запроваджено професію молодіжного працівника та освітню спеціальність І11 «Дитячі та молодіжні служби».

UNICEF став важливим партнером у 2017 році, профінансувавши п'ять тренінгів для тренерів (ToT), що допомогло розширити масштаби програми. У 2015 році ЮНІСЕФ підтримав **МБФ «Партнерство «Кожній дитині»**, який провів спеціалізований тренінг «Основи роботи з вразливими групами молоді». Цей курс став важливим елементом підтримки найбільш вразливих верств молоді, зокрема у кризових ситуаціях. У 2023–2024 роках Фонд підтримав базові тренінги в 7 областях України.

Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) забезпечило основи проєктного менеджменту для молодіжних працівників в Україні, провівши базовий тренінг у 2016 році. Це сприяло розвитку ефективних методів управління проєктами та організації молодіжних ініціатив.

Волонтери ООН стали важливими партнерами в підтримці спеціалізованого тренінгу «Залучення та координація волонтерів» у 2018 році, що дуже допомогло в організації роботи з волонтерами в умовах гуманітарної кризи та війни в Україні. В 2021 році посібник та курс були адаптовані в онлайн-формат роботи за підтримки проєкту ПРООН «Громадянське суспільство задля розвитку демократії та прав людини в Україні». Авторки — Анна Бондаренко, Оксана Мальченко, Ксенія Ємшина, Леся Мукосеева.

Фонд народонаселення ООН став важливим партнером у розробці спеціалізованих тренінгів. Так, у 2019 році був створений тренінг «Формування здорового способу життя молоді» (розроблений Жанною Харківською, головою **ГО «МИР»**), який отримав оновлення у 2021 році. Окремо разом з **ГО «Рада жінок Донеччини»** був розроблений тренінг «Життєстійкість молоді в умовах криз», що допомогло зміцнити підтримку молоді в умовах війни та соціальних труднощів.

АСОЦІАЦІЯ
МОЛОДІЖНИХ
ПРАЦІВНИКІВ
УКРАЇНИ

ГО «Асоціація молодіжних працівників України» (АМПУ) розробила тренінг «Діджитал-інструменти для молодіжних працівників» (2021), також оновила програму тренінгу «Адвокація молодіжної політики в громаді» (2024). Оновлення спеціалізованого тренінгу стало можливим в рамках різних проєктів, підтриманих Агентством США з міжнародного розвитку через **Проєкт HOVERLA / проєкт USAID в Україні**.

**Асоціація
молодіжних
центрів
України**

ГО «Асоціація молодіжних центрів України» розробила спеціалізований тренінг «Інклюзивна молодіжна робота в молодіжних центрах» (2018), що сприяло розвитку інклюзивних підходів у роботі молодіжних центрів по всій країні.

Проєкт Ради Європи «Молодь за демократію в Україні». Проєкт «Молодь за демократію в Україні: Фаза III» реалізують у межах Плану дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки «Стойкість, відновлення та відбудова», і цей проєкт став партнером у розробці тренінгів для тренерів та тренерок та спеціалізованого тренінгу «Молодіжна робота, інформована про травму» (2022, 2023, 2024). Від часу повномасштабного вторгнення команда проводить дослідження потреб молодіжних працівників (2022 р. спільно з **ПРООН**, 2024 р. **спільно з АМПУ**). Також було проведено дослідження з розробки проєкту професійного стандарту «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)» відповідно до стандартів і підходів Ради Європи у сфері молоді. Команда підтримувала розробку професійного стандарту за професією «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)» (2022–2023) та створила типову загальну короткострокову програму для державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування за темою «Молодіжна робота, заснована на підходах участі». А на 2025 рік запланований ToT та спеціалізований тренінг «Безбар'єрність у молодіжному секторі».

ЄДНАННЯ

ICAP Єднання став партнером програми у 2018 році, розробивши спеціалізований тренінг для молодіжних працівників із впровадження моделі «Молодіжний банк ініціатив» у громадах. У 2023–2024 роках, у рамках проєкту «Зміцнення спроможності молодих людей стати агентами змін через розвиток життєвих навичок підлітків та підтримку молодіжного активізму у 7 західних областях», який реалізується ICAP «Єднання» спільно з молодіжними громадськими організаціями за підтримки **ЮНІСЕФ**, було організовано базові тренінги та онлайн-навчання з основ молодіжної роботи.

Програма USAID HOVERLA (DAI Global)

забезпечила грантову підтримку впровадження інструментів залучення молоді до участі в ухваленні рішень на місцевому рівні через підготовку кваліфікованих молодіжних працівників у 7 областях України (2023–2024).

Програма USAID Мріємо та Діємо (IREX) у 2024 році здійснила оновлення спеціалізованого тренінгу «Інструменти публічного управління», що допомогло молодіжним працівникам краще орієнтуватися в адміністративних інструментах управління проєктами та ініціативами. Було проведено ToT та навчено 19 нових тренерів.

Програма USAID «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України» (ICAP Єднання)

підтримала у 2024 році **ГО «Українська волонтерська служба»**, яка оновила та провела тренінг «Залучення та координація волонтерів» (2024), що забезпечило сталий розвиток волонтерських ініціатив по всій країні. Вже проведено по оновленій програмі 2 спеціалізованих тренінги.

Ці міжнародні та національні партнери стали надійними союзниками, які не лише допомогли Україні адаптувати міжнародні стандарти роботи з молоддю, а й сприяли становленню сталих механізмів для ефективної роботи молодіжних працівників у країні.

Перспективи розвитку програми

Майбутнє програми «Молодіжний працівник» — це мозаїка, що складається з мрій, прагнень і непередбачуваних змін. Програма створена в часи, коли країна стояла на порозі суттєвих змін та випробувань, і, незважаючи на виклики, вже понад десять років підтримує молодих людей та натхненних спеціалістів, які працюють із молодими людьми. Передбачити майбутнє складно, але напрацювати його бачення можливо. Ми запитали розробників та тренерів, яким вони вбачають майбутнє програми.

«Молодіжний працівник» — це інструмент, який можна адаптувати до змінних умов часу», — зазначає Віра Профазі, наголошуючи на диві, яке сталося, коли програма, незважаючи на бурю, що охопила країну, не лише вистояла, а й зміцніла. З 2014 по 2016 роки фінансування було перенаправлене на підтримку Сходу України, але навіть в умовах війни програма не втратила своєї сили. «Ми встигли її побудувати, і вона досі живе», — говорить Віра, і її слова звучать як обіцянка, що програма буде існувати і розвиватися попри всі виклики.

Але важливо не лише те, як програма розвиватиметься, а й те, хто буде її реалізовувати. Лариса Москаленко акцентує: «Важливо залучати натхненних ентузіастів, які добре розуміють потреби суспільства». Вона вважає, що тільки через відкритість і розуміння проблеми можна рухатися вперед, забезпечуючи сталий розвиток ініціативи, адже без цього неможливе її подальше вдосконалення.

Перспективи розвитку програми

Але що ж чекає на «Молодіжного працівника» через десятиліття? Чи буде ця професія бажаною і необхідною, на рівні лікаря чи вчителя? Владислав Яцук бачить її як частину нового інституту, який стане не просто навчальним закладом, а цілим механізмом підтримки і розвитку молодіжного працівника на кожному етапі його шляху. «Професія молодіжного працівника має стати такою ж зрозумілою, як професія лікаря чи вчителя», — каже Владислав, і його слова закликають до нової ери у професійній освіті.

Наталія Рудницька додає, що вона уявляє молодіжних працівників у центрах культури, бібліотеках, молодіжних просторах і медіацентрах, де вони стануть важливими провідниками для молоді. «Молодіжні працівники мають бути всюди, де молодь потребує підтримки», — впевнено зазначає Наталія.

Ірина Боднар прагне бачити програму як стійку систему, яка відповідає в першу чергу потребам молодих людей і молодіжних працівників, і тільки потім — вимогам донорів. «Мені хотілося б, щоб програма існувала на якісному рівні», — зазначає вона, сподіваючись на перехід до міцнішої підтримки від самої держави, а не тільки від зовнішніх партнерів.

Ірина Беляєва бачить програму частиною освітньої системи, де молодіжний працівник стане офіційно визнаною професією, а його роль у суспільстві набуде нового значення. «Молодіжна робота має бути системною», — говорить вона.

Подяка

Складно перелічити всіх людей, які були залучені до формування та становлення програми «Молодіжний працівник». Усіх учасників та учасниць тренінгів, усіх спеціалістів та спеціалісток, які розробляли нормативно-правову базу, які пов'язали своє життя зі сферою молодіжної роботи та програмою. В Альманаху ми згадували та цитували тільки декількох людей, молодіжних працівників та працівниць. Це був вимушений крок у рамках планування та розробки цього продукту. Сподіваємося, що колись студенти та дослідники присвячуватимуть комплексні аналітичні праці розвитку та впливу молодіжної роботи на формування України, і буде можливість згадати всіх дотичних талановитих людей.

Важливо сказати **всім небайдужим людям щире сердечне «дякуємо»!** Програма була створена вашими руками для себе та молодих людей України. Без кожного та кожної з вас її не було б у такому вигляді, в якому вона відома зараз.

У цьому короткому розділі окремо хочемо **висловити подяку команді Міністерства молоді та спорту України різних років!** Програма «Молодіжний працівник» є наочним прикладом якісної, дієвої взаємодії громадського та публічного секторів, які заради спільної мети можуть досягати визначних історичних змін! Також тішить факт, що в різні часи два заступники Міністра молоді та спорту України були випускниками і навіть тренерами програми!

Щира подяка **всім міністерствам та державним структурам**, які сприяли на своєму рівні, в рамках своїх повноважень, розвитку програми «Молодіжний працівник». Окремо вітаємо з ювілеєм адміністраторів програми — працівників ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики» та ДУ «Всеукраїнський молодіжний центр»!

Ми щиро вдячні міжнародним та національним партнерам, завдяки яким програма «Молодіжний працівник» успішно розвивається і підтримує молодіжну спільноту України вже понад десять років. Їхня постійна підтримка та вагомий внесок допомагають створювати важливі інструменти для професійного зростання молодіжних працівників та посилення громад.

і багато інших громадських організацій, центрів, об'єднань, які допомагають програмі ставати сталішою, масштабнішою та впливовішою.

Додатки

Додаток 1. Кількість випускників Базових тренінгів по регіонах, 2014 – 2024 роки

Область	2014-2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Всього
Вінницька	7	19	19	0	42	22	78	24	53	0	264
Волинська	23	9	61	53	62	17	43	44	66	72	450
Дніпропетровська	14	27	100	65	75	46	64	10	117	103	621
Донецька	5	11	38	109	93	52	199	0	0	26	533
Житомирська	7	6	18	0	21	2	75	38	66	48	281
Закарпатська	5	2	16	0	20	12	11	0	19	23	108
Запорізька	7	6	33	26	0	3	29	0	18	49	171
Івано-Франківська	10	8	27	10	43	15	15	11	22	32	193
Київська	26	5	41	79	49	41	98	0	150	106	595
Кіровоградська	6	2	32	17	45	11	28	24	70	59	294
Луганська	1	15	13	43	34	16	0	0	0	0	122
Львівська	12	34	32	25	0	9	87	0	33	19	251
Миколаївська	8	7	53	1	4	1	31	0	23	19	147
Рівненська	7	17	14	26	56	43	155	22	62	125	527
Сумська	4	28	61	19	60	5	43	14	21	39	294
Полтавська	8	4	16	40	57	50	46	0	45	58	324
Одеська	2	5	17	0	37	2	70	0	11	63	207
Тернопільська	2	-	18	0	32	18	54	0	45	61	230
Харківська	6	7	71	72	54	56	87	0	48	22	423
Херсонська	3	4	3	0	35	-	54	0	0	24	123
Хмельницька	7	5	-	16	0	-	-	0	59	40	127
Чернігівська	7	29	33	39	48	20	14	0	54	39	283
Чернівецька	6	1	15	22	0	2	47	19	54	49	215
Черкаська	6	3	31	16	34	41	68	18	15	31	263
АР Крим	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
Всього випускників	189	254	762	678	901	484	1396	224	1051	1107	7046
Всього тренінгів	10	11	45	43	52	29	71	14	51	54	380

Додаток 2. Спеціалізовані тренінги програми «Молодіжний працівник»

Назва тренінгу	Рік розробки / оновлення	Розробник	Кількість тренінгів*	Кількість випускників*
Молодіжна робота, інформована про травму	2022	Проект Ради Європи «Молодь за демократію в Україні». Проект «Молодь за демократію в Україні: Фаза II» реалізують у межах Плану дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки «Стойкість, відновлення та відбудова». Авторський колектив: Назарій Боярський, Юлія Єлфімова, Наталія Макієнко, Олена Черних за рецензуванням Олексія Мурашкевича.	13	269
Залучення і координація волонтерів	2018	Програма «Волонтери ООН в Україні». Розробниця — Анна Бондаренко.	13	182
	2020	Адаптовано для проведення в онлайн-форматі за підтримки Програми розвитку ООН в Україні.		
	2024	Оновлено у партнерстві з ГО «Українська Волонтерська Служба» за підтримки ICAP Єднання у межах проекту USAID «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства» та за підтримки Українсько-данського молодіжного дому. Автори оновленої програми: Ганна Бондаренко, Оксана Ємшина-Гоцко, Ілля Бовсуновський, Олена Вузька, Наталя Калантаєнко, Кирило Філімонов.		
Життєстійкість молоді в умовах криз	2023	ГО «Рада жінок Донеччини» у межах гуманітарного реагування UNFPA, Фонд Народонаселення ООН в Україні.	2	41
Інструменти публічного управління в молодіжній сфері	2021	Проект ПРООН в Україні «Громадянське суспільство задля розвитку демократії та прав людини в Україні». Розробники — Євген Бородін, Ольга Резніченко, Владислав Яцук.	5 ¹	97 ¹
	2024	Оновлено в межах програми USAID «Мріємо та діємо».		
Диджитал-інструменти для молодіжної роботи	2021	ГО «Асоціація молодіжних працівників України». Розробниці — Оксана Салівончик, Ксенія Ємшина.	7	143
Громадянська освіта для молодіжних працівників	2017-2018	Розроблений курс та проведений ToT за підтримки проекту ПРООН в Україні «Громадянське суспільство задля розвитку демократії та прав людини в Україні». Автори — Андрій Донець, Ярина Боренько.	9	147
	2021	Курс адаптований під онлайн-формат.		
	2024	Оновлений курс у межах проекту ПРООН «Підтримка громадянського суспільства та молоді».		

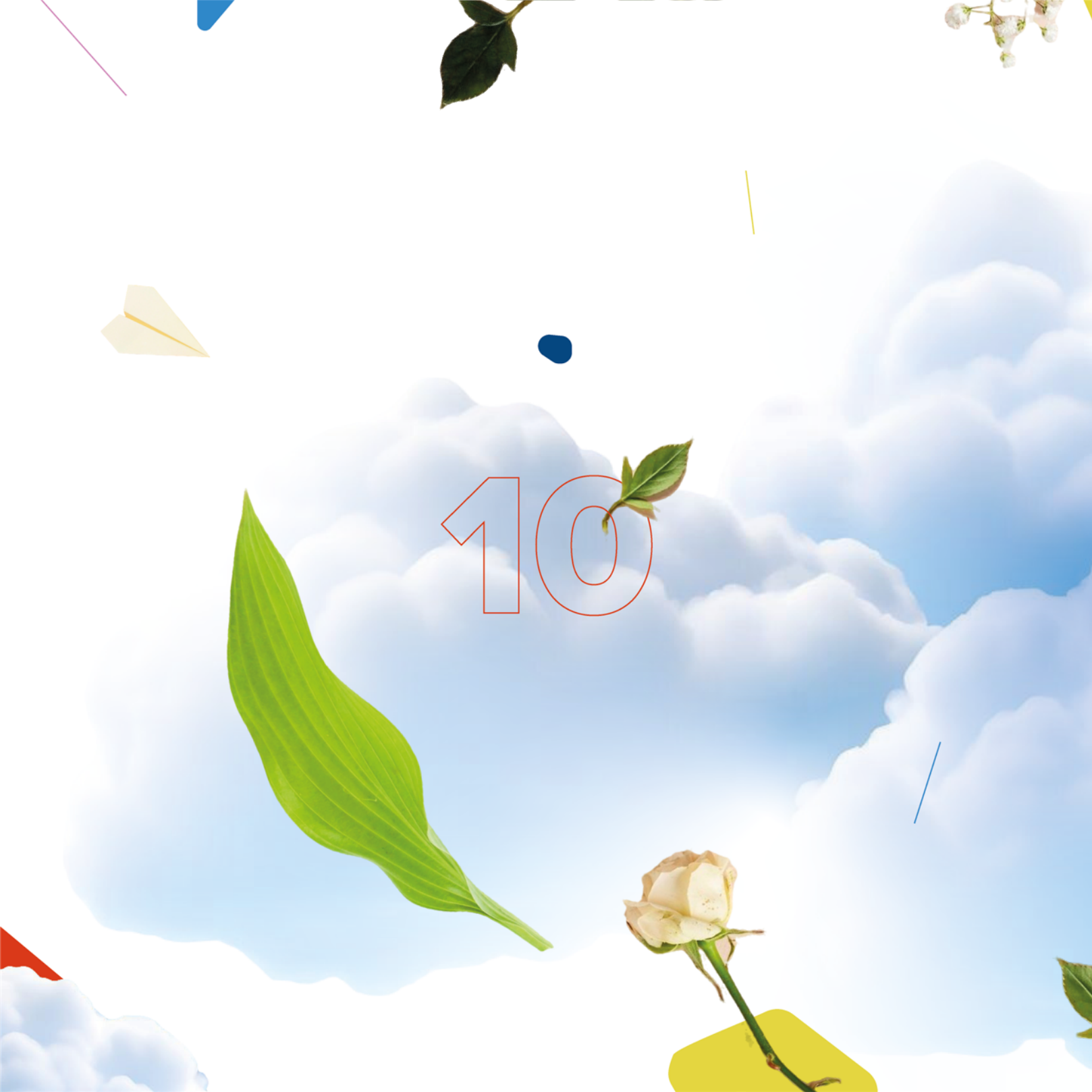
Адвокація молодіжної політики в ОТ громаді	2018 2024	Програма ISAID DOBRE, розробник — Микола Орлов. Оновлено ГО «Асоціація молодіжних працівників України» в межах проєкту USAID HOVERLA.	7 ¹	184
Формування здорового способу життя молоді	2019 2021	Розроблений Жанною Харківською, головою ГО «МИР» на замовлення Міністерства молоді та спорту України за підтримки UNFPA, Фонду народонаселення ООН.	3	18 ¹

*Дані станом на 01 жовтня 2024 року; ¹дані неповні.

Додаток 3. Програма Базового тренінгу навчальної програми «Молодіжний працівник» (2014–2024)

Рік	Навчання за модулями	Читати детальніше
2014	<p>Модуль 1 Сутність молодіжної політики. Зміст та організація роботи з молоддю.</p> <p>Модуль 2 Соціальне замовлення, конкурс проєктів та інші механізми фінансування з державного бюджету. Партнерство між державними та недержавними організаціями.</p> <p>Модуль 3 Проєктний менеджмент.</p> <p>Модуль 4 Персональна компетенція.</p>	Навчальний посібник для тренерів у сфері підготовки молодіжних працівників / Міністерство молоді та спорту України, Представництво ООН в Україні, Державний інститут сімейної та молодіжної політики / О. Мурашкевич, І. Суценок, К. Савчук, О. Юрик — К.: ТОВ «Компанія ВАІТЕ», 2014. — 213 с.
2018	<p>Модуль 1 Молодіжна політика і молодіжна робота.</p> <p>Модуль 2 Громада і молодіжна робота в громаді.</p> <p>Модуль 3 Компетенції молодіжного працівника.</p>	
2023	<p>Модуль 1 Молодіжна політика.</p> <p>Модуль 2 Молодіжна робота і вивчення потреб молодих людей.</p> <p>Модуль 3 Компетентності фахівців.</p>	Навчальний посібник для тренерів у сфері підготовки молодіжних працівників / Міністерство молоді та спорту України, ПРООН в Україні, Всеукраїнський молодіжний центр / А. Донець — К., 2023. — 136 с.

10